

Ігор ШЕСТКОВ ВТОРГНЕННЯ

International

Literary

m a g a z i n e

Ігор
ШЕСТКОВ

ВТОРГНЕННЯ

СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА

ПОЕЗІЯ, ПРОЗА, ПУБЛІЦИСТИКА

ДРУКАРСЬКИЙ ДВІР
ОЛЕГА ФЕДОРОВА

Ігор
ШЕСТКОВ

ВТОРГНЕННЯ

Друкарський двір
Олега федорова
Київ, 2025

УДК 821.161.2'06-31
Ш 51

СЕРІЯ «Бібліотека “КРЕЩАТИКА”»
Заснована у 2023 році

Ш 51 Вторгнення, Київ, 2025. Шестков І. — Друкарський двір
Олега Федорова — 128 с.

ISBN 978-617-8484-34-7

Ігор Шестков (Igor Heinrich Schestkow) — письменник, з 1990 року мешкає в Німеччині. Автор гротескних і сюрреалістичних оповідань, повістей та есеїв про мистецтво. Книга «Вторгнення» містить однойменну повість-антиутопію, написану в серпні та вересні 2014 року, і три невеличкі «кримські» оповідання.

У повісті описується, як путінські війська вторгаються в Берлін. Головного героя, від імені якого ведеться розповідь, помучивши, депортують на батьківщину, де з ним відбуваються різні таємничі та жахливі події. Книга призначена для дорослого читача.

УДК 821.161.2'06-31

ISBN 978-617-8252-14-4 (серія БК)
ISBN 978-617-8484-34-7

© І. Шестков, 2020
© Федоров О.М., видавець, Київ 2025

ВТОРГНЕНИЯ

Вторгнення

Перші бойові машини десанту ввійшли у Берлін у суботу, шостого грудня 2014 року. Їхати їм було недалеко — військово-транспортні літаки доставили їх на закинтий аеропорт Вернойхен, що знаходиться в дванадцяти кілометрах від кордону Берліна, колишню радянську військову базу. Двадцять прикріплених до бетону шурупами півметрових резинових конусів-загороджень, що перетинали злітну смугу, були заздалегідь прибрані путінськими агентами, які приїхали у Вернойхен на двох мікроавтобусах з Берліну за чотири години до приземлення першого Іл-76 у середу. Вони ж допомогли новоприбулим зайняти кругову оборону, забезпечили їх картами і оперативною інформацією. Ніхто, втім, не нападав на тих, хто вторгнувся. Навіть поліції не було поруч, тільки з десятків вернойхенських хлопчиків, що прибігли на шум, та два тамтешніх в'єтнамця дивилися, відкривши рота, на безглузді гусеничні чудовиська, що виповзали з утроби ревучих літаків, із зачохленими ще гарматами, та подібних на роботів, недружніх високих солдатів у дивному, погано пошитому однострої.

У найближчі три дні було виконано близько сорока приземлень на Вернойхене, росіяни сховали свої бойові машини у старих ангарах, розбили наметовий табір, а потім, коли переконалися у відсутності німецьких військ, сформували кілька колон, проломили тан-

ками невисоку земляну стіну в найближчому до Берліну кінці злітної смуги та покотили по дорозі 158. Біля станції Аренсфельде вони звернули на однойменну вулицю і попрямували найкоротшим шляхом до центру міста. Проїхали і перед моїм одинадцятиповерховим будинком на Фалькенбергер шосе. Ніякого опору ніхто їм не чинив і на шляху до центру. Навпаки, я помітив групки берлінців, що стояли на узбіччі і привітно махали руками механікам-водіям, що висунули з люків свої шоломасті голови. Декотрі кидали квіти у бік машин, що важко рокотали та пускали в повітря сизочорні фонтани вихлопів. Звідки вони їх взяли? Квіткові магазини були давно закриті. Хто вони, ці зрадники? Німецькі ліві, які так цього часу нічого і не зрозуміли? Зелені? Колишні агенти Штазі? Путінські засланці? Чи російські німці та їхні російські дружини, яких Німеччина впустила, щоб хоч якось расово компенсувати зростаючу турецьку популяцію?

Одна бабця танцювала на дорозі від щастя й горлала так голосно, що я розчув її слова на своєму сьомому поверсі: «Синки, синки, їхайте, їхайте, ми вас тут зачекалися, буде тепер і у нас життя!»

Веселу цю стареньку я кілька разів бачив у магазині Кайзер. Вона купувала там цигарки, вино та закуску. Одного разу худенька соромлива продавщицянімкеня, мабуть, студентка, що підробляє там, ввічливо дорікнула їй за те, що та не сплатила за кілограмовий шматок копченої ковбаси (не поклала її на рухома доріжку, а залишила у руці). Старенька, мабуть, злякалася, що її оштрафують, і разохалася: «Верцаен, верцаен, фрау феркойферін! Ік бін дура стара! Нікс мер, німальс!»

А відійшовши від каси, прошипіла: «Фашистка проклята! Щоб ти здохла, і щоб твої діти-фашисти по-дохли!»

Слідом за десантними частинами до Берліну підкотили й підоспілі з Польщі мотострілкові дивізії — почалося повномасштабне вторгнення.

* * *

Я не вірив ані Меркель, ані Обамі, ані НАТО.

Постаріла, стомлена канцлерка так звикла молоти язиком і нічого не робити, що не була спроможна ні на які поступки, Обама показав себе за роки президентства слабаком, грізного північноатлантичного альянсу НАТО, як з'ясувалося, просто не існувало, він був грою уяви. Американці, вочевидь, не хотіли вмирати за Європу. А самостійно Старий континент, що довго не воював і розслабився, бо його роздирали егоїзм монополій та впливових кланів, не був здатний захистити себе від полчищ нових гунів. Зброї і солдатів у Європи було більш ніж достатньо, але не було ані волі, ані мужності рішуче протистояти нахабному агресору. Французький президент та англійська прем'єр публічно заявили, що «ні за яких обставин» не застосовуватимуть своєї ядерної зброї. Те ж саме виголосив у зверненні до американського народу Обама, тільки сформулював це обережніше.

Росія, програвши «гібридну війну» Україні, 20 вересня втратила і відібраний раніше у сусідки Крим. Загнаний у кут Путін натиснув на ядерну кнопку. 21 вересня Київ і Львів були знищені тактичними ядерними ракетами. Після цього Росія висунула Україні і Заходу свій «недільний ультиматум». Політики вільного світу, що не звикли до відповідальних рішень, металися в іс-

териці або просиджували штани на непотрібних нарадах, громадяни тряслися від страху. Світова фінансова система рухнула 23 вересня, цей день увійшов у історію як «чорний вівторок». Американські військові покинули Німеччину (це було однією з умов Путіна), Шостий флот поплив у Майамі. Почалася паніка. Добре забезпечені німці кинули свої будинки та фірми і — хто як міг — полетіли або попливли до Англії і в Новий Світ.

* * *

Нещасна Україна після ядерного удару братнього народу беззастережно капітулювала, і російські війська за кілька днів розтеклися по ній, як сині чорнила п'ятдесят років тому по моєму письмовому столу з баночки, що випала з незграбних дитячих рук. Беззахисне населення мужньої країни потрапило в лапи путінської солдатні. Почалися масові вбивства, тортури, зґвалтування та грабежі. Особливо лютували спраглі до реваншу донецькі і луганські «сепаратисти», що програли свою війну і були великодушно відпущені Порошенком у Росію.

Українських військових, учасників Майдану, ентузіастів та патріотів України, що не чинили опір росіянам, попередньо піддавши жакетним тортурам, перебили поголовно вже в перший тиждень після капітуляції. Чоловіків від двадцяти до шістдесяти років загнали в концентраційні табори, де приступили до їх систематичного знищення непосильною роботою та регулярними побиттям. Дітей відібрали у матерів та відправили до дитячих будинків Росії — на «перевиховання в традиціях великої російської культури». Жінок старшого віку змусили працювати на фабриках

та шахтах в умовах сталінської трудармії. Українських дівчат продали у московські та арабські борделі. Хлопчиків від сімнадцяти до дев'ятнадцяти років забрали в путінську армію. А пенсіонерам не платили пенсію, сподіваючись на те, що вони, як висловився помічник Путіна з національного питання Глинов, «подохнуть самі». Про всі ці жахіття я дізнався з передач незалежного українського радіо «Надія», що віщало на коротких хвилях із Лондона.

* * *

Білорусія віддалася Росії раніше за всіх. У німецьких новинах показали, як уклінно Лукашенко вручив Путіну, який світився, як божество, символічні ключі від Мінська, пожираючи його очима, що сльозилися.

На початку жовтня російська армія, поповнена мільйонами добровольців та резервістів, почала подальшу експансію. А до кінця місяця путінці вже господарювали в окупованих майже без боїв Молдавії, Румунії, Болгарії, Литві, Латвії, Естонії, Польщі, Словаччини, Чехії, Грузії, Азербайджані та Вірменії. Російські меншини в цих країнах передалися ворогові.

В Угорщині та Фінляндії росіяни несподівано напоролися на партизанський опір. У Кремлі серйозно обговорювали питання про ядерне бомбардування Будапешта й Гельсінкі, але не поспішали з рішенням.

На Сході доблесні російські військові взяли Астану (вдягнений у розшитий золотом халат Назарбаєв зустрів Путіна хлібом та сіллю, подарував йому рудого жеребця, що втім не врятувало його від арешту, побоїв та ганебної страти) і почали подальше просування на південь та південний схід... маючи намір «омити росій-

ські чоботи в Індійському океані» до того, як це зробить з китайськими чобітьми Великий брат з Пекіна, з яким Путін поспішно уклав мир на тисячу років, скріпивши його таємною передачею Китаю половини Хабаровського краю. Голова Сі Куй, підписуючи документ, тримав, як його навчили радянські студенти під час навчання в МДУ в далекі п'ятдесяті роки, за спиною дулю.

На початку листопада Путін віддав наказ стерти з лиця землі «непотоплюваний авіаносець Америки — Японію», що й було з задоволенням виконано його генералами. Московські інтелігенти-монархісти бурчали, мстиво мружачись: «Це їм за Порт-Артур та Цусіму».

* * *

Влада ФРН навіть після передислокації російських військ до східних кордонів Німеччини не хотіла публічно признати те, що вторгнення неминуче. Приватне телебачення трансляції припинило, викривати політиків не було кому.

Віщали тільки перший та другий канали. Диктори, коментуючи новини, кривили роти і червоніли. Вони знали, що брешуть народові в обличчя і думали тільки про те, як би скоріше самим забратися звідси. Крім новин канали транслювали старі комедії та розважальні програми.

Після знищення Японії мільйони німців набили свої тачки барахлом і рвонули на Захід, в надії якось пробитися й далі — за океан.

Цивільні літаки вже не літали — російські диверсанти, якими кишила Європа (наполегливо приймаючи їх як біженців), зіпсували обладнання аеропортів, перерізали кабелі, підірвали підземні сховища з пальним.

Військові літаки ніхто і не думав підіймати у повітря.

Швейцарія та Швеція закрили свої кордони для біженців і оголосили про нейтралітет. Сподівалися, що довга рука Москви їх не дістане. Наступні події показали, що даремно.

До Австрії ніхто не втік, бо ще п'ятого листопада російські війська зайняли Відень. У минулому досвідчений антирадянщик, письменник Леонід Калошний виїхати з австрійської столиці не встиг і був першим вінцем, повішеним путінським військовим трибуналом на Ратушній площі «за словозлочини проти колишньої вітчизни». Калошний вів себе мужньо і перед стратою крикнув карателям: «Всіх не перевішаєте!»

* * *

Деякі німці встигли проскочити через Бреннер в Італію і намагалися взяти там квиток на корабель. Або купити катер. Або шлюпку. Частина з них примудрилася доплисти на невеликих суденцях до африканського узбережжя. Влада Лівії, Єгипту та Тунісу зустріла біженців не так, як європейці ще недавно зустрічали біля своїх берегів тисячі африканців, які припливли до Європи в гонитві за кращим життям — вони наказали своїм військам відкривати по них вогонь на поразку з великокаліберних кулеметів (що були поставлені тут європейцями ж для «боротьби за свободу»), а трупи викидати в море, на поживу рибац та медузам.

Туреччина оголосила про підтримку «нової політики Росії» і про бажання довгострокового з нею альянсу «для підтримання миру та добробуту в Європі, Малій Азії та в акваторії Чорного і Середземного морів». Після чого окупувала Грецію, Албанію та країни колишньої Югославії і почала там різанину.

Іран завоював Ірак, Сирію та залишену американськими військами Саудівську Аравію.

Між Індією та Пакистаном почалася війна, що загрожує затягнутися на десятиріччя.

В'єтнам окупував Лаос і Камбоджу.

Ізраїль затамував подих, бо відчув, що мусульмани ось-ось кинуться на нього з усіх боків, як зграя голодних вовків, і роздеруть його на шматки. Знали ізраїльтяни і те, що їх атомна зброя вже не зупинить арабів, а від Америки, що піджала хвіст, та Європи, що валяється у Путіна в ногах, допомоги не буде.

Що робила армія ФРН з кінця вересня, коли все вже стало зрозуміло, по початок грудня, коли почалося вторгнення, мені невідомо, припускаю, що офіцери і солдати, зрозумівши, що політичне та військове керівництво країни не збирається чинити опір росіянам, просто розійшлися по домівках, покидавши зброю.

Жити в Берліні стало важко. Лікарні не працювали, їх персонал розбігся, залишивши хворих напризволяще. Аптеки були розграбовані. Університети, школи, дитячі садки та музеї закрилися. Газети і журнали перестали виходити. Інтернет, телефони і мобільники були відключені. Метро закрилося, трамваї та автобуси не ходили.

Незважаючи на те, що більшість жителів покинуло Берлін, на вулицях нерідко виникали масові етнічні бійки, звідти долинали непристойні лайки та хлопки пострілів. Подекуди валялися трупи тварин і людей.

У п'ятницю, п'ятого грудня по Берліну ще можна було проїхати на міській електричці.

Рідкісні продуктові магазини, що ще працювали, нагадували в цій останній перед вторгненням день

своєю порожнечою — московські універсами часів пізньої перебудови. В них брали «нову марку», пародію на стару добру німецьку валюту, введену замість євро наприкінці вересня. За хлібом та молоком стояли довгі черги. Касові апарати не працювали, покупці платили готівкою. Ніяких овочів або фруктів, м'яса, риби, сирів, ковбас, сиру, йогурту та інших щедрот не було в продажу з кінця вересня. Іноді викидали якусь смердючу малоїстівну солону рибу.

Каву, цигарки та шнапс можна було купити тільки на чорному ринку в обмін на золоті монети, ланцюжки та каблучки. Срібло не котирувалося. Пачку цигарок можна було обміняти на теплу зимову куртку, сто грам кави — на добротні черевики або чоботи. За іграшкову пляшечку горілки можна було купити нічне блаженство із трьома повіями-азіатками або з однієї німкеню. Неймовірно високо цінувалися кишенькові приймачі, ліхтарики, батарейки, туристичні ножі, спальні мішки, всі види вогнепальної зброї, протизаплідні пігулки та презервативи.

Електрику вимкнули, з кранів перестала литися вода, батареї парового опалення почали остигати. Питну воду люди качали в відра на колонках, побудованих у нашому районі передбачливими ендеерівцями на випадок нападу на них «агресивного блоку НАТО».

* * *

Я ходив до колонки з двома відрами і підіймався потім на сьомий поверх (ліфт не працював), роблячи хвилину перерву на кожному поверсі. Намагався заспокоїти серце, що шалено калаталося в грудях та скро-

нях. Вдома фільтрував воду, яку кип'ятив на спиртівці, що незрозуміло як пережила всі мої переїзди, кидав у прозорий стаканчик чверть чайної ложечки кави і стільки ж цукрового піску, обережно помішував його скляній ложечкою і пив маленькими ковтками.

Мені було ясно, що довго я не протягну, ми всі не протягнемо.

Я розумів, що росіяни скоро знайдуть мене і вб'ють, як убили вже десятки тисяч недружніх їм громадян країн колишнього Варшавського договору. Занадто часто я останні вісім років, не приховуючи імені та адреси, називав їх кумира — злодієм та вбивцею, лисим карликом, покидьком, а люблячий його народ — свинорилим стадом, бидляком, сталінськими покидьками.

Згадають про тебе, коли досить награбують, знайдуть у списках та прикінчать, — казав я собі, спостерігаючи з вікна за рухом російської техніки.

Прикінчать, прикінчать! Як же добре, що я відправив Маріку до сина в сім'ю! Пливе, напевно, в Америку на розкішному теплоході, на дельфінів дивиться та морозиво їсть. А я, як бачите, приплив назад в СРСР. Чи варто було їхати тоді, в дев'яностому, з горбачовської Москви, щоб опинитися в 2014-му в путінському Берліні! Ну, здрастуйте, БТри та чорні марусі, вітаю тебе, колючий дроте, бонжур, топтуни, партками, сексоти, Луб'янка! Як же я вас усіх ненавиджу! Чому я не поїхав з Марікою?

Не поїхав, бо не хотів більше бігати як заєць по всьому світові. Від них. Набігався вже. Тому що її син заявив мені, що візьме до себе тільки стару матір, без її російського співмешканця.

Уб'ють, так уб'ють. Здохну, так здохну.

Зовсім уже невідготовленим до лихоліття я не був. Адже я все вже в серпні зрозумів.

Зрозумів, що перемога України обернеться для всіх нас катастрофою, що біда прийде і сюди, у німецький світ, що здавався таким стабільним та безпечним... що Путін мститиме за відібраний Крим, за розвал СРСР, за санкції. Не тому, що він сильний, а тому що ганебно слабкий. Але його економічна слабкість — ніщо перед імпотенцією Європи, перед нерішучістю обамівської Америки. Державний глист відчув, що прийшов його час. Ядерні гриби в Україні до смерті налякали Захід, а знищення Японії остаточно паралізувало його волю. Настав довгоочікуваний захід Європи — зоряний час воблоокої мразоти.

Почав готуватися до майбутнього випробування. Витратив купу грошей на покупку ящика маленьких синіх пляшечок шнапсу (на обмін), чотирьохсот кілограмів концентратів і консервів, майже півтонни сухарів, фільтрів для води, п'яти кілограмів сухого спирту, сотні рулонів туалетного паперу. Врізав два додаткових замки, зміцнив входні двері сталевими стрижнями, купив самурайський меч, пневматичний пістолет та копію середньовічної алебарди.

* * *

Техніка пройшла і шосе спорожніло.

Рідко-рідко ним проносилися шалені мотоциклісти із зеленими прапорами. Вони кричали «Аллаху акбар», підіймали передні колеса і мчали на задніх.

Пішов за водою. У черзі до колонки нудилися чоловік двісті. Люди стояли мовчки, зітхали, кречтали,

переступали з ноги на ногу. Отримав свою воду і поплентався на сьомий поверх. Знову серцебиття, спітнілий страх смерті, порожнеча та безнадія.

Перед сном випив ще раз своєї фірмової кави та з'їв сухар. Ліг спати, не роздягаючись, сховався під трьома ковдрами та заснув.

Прокинувся я близько третьої години ночі від страшного гуркоту і удару, що тряхнув наш будинок, як землетрус. Доблесні російські воїни саднули по дому з установки «Град», яку вже не знаю як затягли на дах Кауфхауза на Александерплац. Пробили дірку в бетонній стіні сусіднього під'їзду, вбили двох пенсіонерів та спалили їхню квартиру і квартири сусідів, що виїхали. Стріляти по місту івани почали о другій годині ночі, мабуть, перепилися на радощах, чи отримали наказ «полоскотати німчуру».

Полоскотали на славу. З третьої спроби потрапили в купол будівлі Бундестагу, обрушили Бранденбурзькі ворота і американське посольство, довго палили по телевежі, яка не хотіла падати, незважаючи на кілька прямих влучень. Коли вежа нарешті звалилася, то мало не накрила стрільців своїм смугастим кінчиком.

Я не знав, що робити, чи спускатися до підвалу... залишився дома всупереч усьому, зігрів воду, випив ще один стаканчик кави та з'їв ще один сухар.

Заснути так і не зміг, вулицею носився туди й назад якийсь джип без номерів та ревів сиреною. Не стримався, встав, укутався ковдрами, як мексиканець, і відкрив вікно.

Темінь, зірки, як золотники, повітря свіже... лише порохом пахне. На горизонті — заграва. Навколо ощадкаси і магазину велосипедів якась підозріла метушня, напевно, грабують.

Знову ліг у ліжко. Деякий час чув тільки гупання «Градів». Потім з вулиці долинули сухі клацання автоматних пострілів, почувися матюки, крики... тупотіння погоні... звук падаючого тіла... ридання, благання... ще постріли та нелюдське виття.

Серце стиснулося... і тут щось блиснуло фіолетовою блискавкою, вибухнуло... як мені здалося, прямо у спальні. Жаклива сила підняла мене і кинула, як м'ячик, в стелю. Я вдарився підборіддям... відчув, як хлинула з рота кров... втратив свідомість.

Прийшов до тями тільки через кілька годин. Нестерпно саднили прокушений язик та ямки від вибитих зубів. Розпеченою металевою струною тягнуло щось у хребті. Нили коліна та ступні. Змусив себе встати й оглянути квартиру.

Всі шибки були розбиті, двері (в тому числі вхідні) вибиті, книжкові шафи розмелені в труху, зовнішня стіна в кухні була відсутня, частина стіни у вітальні безпорадно, як вішальниця, бовталася на вулиці, манаття розідране, а мої припаси, моя гордість, майже повністю знищені. Виметене на вулицю свинцевою щіткою велетня.

Я осушив єдину вцілілу пляшку горілки і забився в протилежний від вікна кут самої маленької кімнати нашої квартири, нагрів на себе побільше ганчірок і так зустрів світанок.

Вранці, в черзі за водою, знайомі мешканці розповіли, що по всьому місту йдуть погроми, що росіяни гвалтують та вбивають і жінок, і чоловіків, що нелюди бабахнули по нашому будинку з гранатомета біля церкви, вбили мою сусідку по сходовій клітці, кривобоку стару румунку, яку я недолюблював за вічне бурчання, та її чорного кота.

Увесь день я бродив, як дідько, по нашій знищеній квартирі, по якій носився сніговий протяг... з подивом дивився на скорчений мертвий монітор, на розламані стільці і столи, обгорілу репродукцію «Лицаря» Дюрера, видертий зі старовинного годинника циферблат, зелений гудзик, зламаний олівець, матовий осколок лампи, фотографію доньки із діркою посередині... шукав меч та алебарду.

Намагався зрозуміти, звідки ця підошва, з Марікіних заношених чобіт або з моїх улюблених жовтих черевиків, читав якусь роздерту, брудну книгу та питав себе знов і знов, хто ж її автор, але так і не зміг здогадатися, що це моя «Африка». Ввечері за мною прийшли двоє солдатів з автоматами...

Я люблю тебе, життя

Один з них, двометровий бугай, був рядовим, інший, теж не маленький, офіцером, старшим лейтенантом. Я стояв перед ними, загорнутий у ковдру, в руках у мене були підошва та книжка.

Бугай тицьнув мені у живіт дулом «Калашникова» і промовив: «Гарний папуга! Тебе як звати, рожа гнійна? Покаж аусвайс, гниляче!»

Я назвався після болісного зусилля. Німецький паспорт лежав у мене в кишені. Але я не міг згадати, де кишеня і що це взагалі таке, аусвайс. Гірська квітка з ватяними пелюстками? Я ніяк не міг зрозуміти, навіть що він знадобився російському солдатові. Закопався. Поклав, нарешті, теплу від моїх рук підошву та книгу на підлогу і несподівано зрозумів, що це не підошва, а мій пляжний капець, куплений в Бельгії, після довгої

прогулянки по піщаному червневому пляжу з моєї тодішньої подругою. Як же її звали? Не пам'ятаю, пам'ятаю тільки її м'які груди та шовковий живіт. Вийняв пластикову картку, показав.

Старлей ситуацію спростив: «Не трясися, потвора. Ти нам живий потрібен. Черевики зимові є? Штани, сорочка, куртка, шапка? Подивися, Петро, його мало не завалили. Все в кашу... артилеристи, бля!»

Так багато слів я осилити не зміг. Нічого не сказав, застиг, як ящірка. Старлей насупився.

— Діда, здається, контузило, бач, мовчить, як дохла воша. Може, він і не підійде, знову вони там в конторі нахімічили. Хіміки херові.

Бугай був нетерплячий. Він вдарив мене важким кулаком ззаду в бік. Я встиг розчутити: «Зараз ми його оживимо».

Вогняна струна в хребті натяглася, як тятива лука, і лопнула. Мені здалося, що мене розірвало болем на шматки. Пізніше я дізнався, що удар по нирках був фірмовим блюдом «для гниляків» бугая Петі, якого старлей кликав Петром. Цей удар не вбивав, він був гірше смерті.

* * *

Отямився я в напівтемному високому підвалі, за ґратами, на широкому дерев'яному піддоні... на яких встановлюють ящики для відвантаження і транспортування. Під брудною стелею висіла миготлива на одному кінці синювата неонова лампа, яка висвітлювала підвал неприродним стробоскопічним світлом. Хребет болів помірно, язик більше не свербіло, але голову я повернути не міг.

До мене підійшов літній чоловік у темному пальті... він піднявся зі свого піддону метрах в двох від мого... заглянув запитально мені в очі й простягнув мені пляшку кока-коли.

— Сьорбни. Тонізує та допомагає не впадати у відчай.

Я машинально взяв пляшечку, але пити не став... не зміг... поставив пляшку на піддон.

— Де я?

— Ви будете сміятися, але Сара...

— Це що, пекло?

— Не зовсім. Це склад. Ящики.

Він показав мені рукою направо і наліво — я розгледів величезні штабелі.

— Так-так, саме з кока-колою. Ми знаходимося на фабриці-виробнику цього вбивчо діабетичного продукту, до якого раніше додавали кокаїн. Ми — це ви, я, Борис Канівський, до ваших послуг, та Марік, Марк, тобто, отам, зліва від вас. На своєму піддоні возлягає, як Діоген. Спить, хлопчик, після неприємної розмови з Петяшою. Ви, здається, з цим милим представником сучасної Росії теж близько познайомилися. Він вас сюди і притягнув. Як матюкався... До речі, а як вас звати-величати, дозвольте дізнатися?

— Антон... Розен... Вибачте, не пам'ятаю, треба в паспорт заглянути.

— Не переймайтеся, Антоне, аусвайси наші у них. Чекайте, чекайте, то ви той самий Розенмейер, який у ЛЕ, у літературного власівця Батшева оповіданнячка публікуєте? Читав, читав, а як же... Навіщо ж ви їм знадобилися?

— Не знаю. Я з життям попрощався, коли солдат побачив. В наш будинок, до речі, граната потрапила, всю мою квартиру рознесло... мене головою об стелю вдарило... тому я... ніби у страшному сні.

— Вся Європа у страшному сні.

Тут у нашу розмову втрутився Марк: «Панове теоретики, ви тут інтелігентським кокетством зайнялися, це звичайно схвально, але вони, можливо, зараз сюди прийдуть... і нас до страти! З безшумного пістолета. Треба щось робити, як казав кранівник перед тим, як кран перекинув».

Борис підняв довгий вказівний палець: «Чуєте, «Градів» начебто більше не чути, отже вони від стадії руйнування перейшли до стадії творення! А для цього їм потрібні люди. Ось вони нас і заарештували».

Марк засміявся і заговорив уїдливо: «Як би не так! Ви, громадянине Канівський, романтично налаштована особистість. Євреї теж так вважали, коли їх до Собібору відправляли. На роботи, мовляв, поїдемо. Подивіться на речі тверезо. Ви — збирач марок, пенсіонер та меланхолік. Розен, або як його, коротше, святий Антоній — письменник, базіка, така ж марна, як ви, особистість. Хмарно екзальтація. Вибачте, Антоне, не ображайтеся, у нас тут тон вільний, тому як залишилося нам все одно небагато, чого вже тепер політкоректнічати. Я — ще гірше за вас обох. Скрипаль без скрипки. Поет. Людина, що живе незрозуміло на що і незрозуміло навіщо. Радикально зайвий, і в Росії, і тут, і в джунглях Амазонки, в яких, щоправда, не бував... Ні, тут щось інше, ми їм не для роботи потрібні, тут явно капость якась затівається».

— Марку, ви геній. Так і є... Стривайте... Я за освітою фізик, Антон, ви що закінчували?

— Керосинку.

— Ага, а ви, Марку?

— Нічого не закінчив, проте два рази починав. Вже тут, у Німеччині, археологом хотів стати і дизайнером... все провалив, як дядя Ваня.

— Не журіться, у вас все ще попереду. Або позаду, що теж непогано. Однак, от халепа. Ніяк ми в один вузол не в'яжемося. Давайте разом подумаємо, що у нас спільного? Та-а-ак... почнемо з головного... ми чоловіки.

Марк пирснув у кулак та зауважив: «Ну, це ще треба довести».

Борис зробив вигляд, що не розчув репліку Марка, і продовжив: «Ми емігранти з колишнього СРСР».

Довелося втрутитися: «Я їхав не з колишнього, а з самого ще справжнього Радянського Союзу. Була, до речі, така держава робітників і селян. Гречку продавала громадянам. І згущенку раз на квартал».

— Добре, добре, пам'ятаємо. Ми всі звідти. Всі приїхали по єврейській лінії. Ага, ось воно — ми типові іммігранти-євреї. І вони дійсно чогось від нас хочуть... Чого?

— Я єврей наполовину, а ви, Марку?

— На дві третини.

— Так не буває.

— Буває. У світі все буває, бувають євреї на дві третини і на чотири, а бувають тільки на одну. Терпіти не можу етнічного сюсюкання.

* * *

Вранці прийшов бугай Петро, видав нам шість пляшок коли та грам шістсот німецького чорного хлі-

ба. Зводив до туалета. Почекав нас біля виходу і відвів назад у клітку. Замкнув. Перш ніж пішов, зауважив багатозначно: «Сьогодні, гниляки, на вас чекає камуфлет. І посмієте тільки закукурікати або пики скорчити, урою!»

Борис ледь чутно прошепотів: «Кішен тохас».

Зайшов і старлей, роздав нам зубні щітки, мило, рушники та відвів до душа. Попросив поквапитися. Спробу Бориса втягнути його у розмову припинив рішуче. Сказав, що прийде через двадцять хвилин і пове-
зе нас подихати свіжим повітрям.

— На екскурсію! Форма одягу парадна, — пожартував старлей і недобре посміхнувся, показавши передні зуби, що залізли один на інший.

Борис пожартував: «На ексекуюцію?»

Марк парировав: «На ексгумацію. Слиявчик прихопіть, пане Канівський, а то шийку застудите... Камуфлетець трапиться неабиякий!»

— Зубні щітки видали, значить, сьогодні не розстріляють, завтра ж покрито мороком невідомості, — зауважив Борис, зітхаючи.

— Не завтра, так післязавтра. Для того і видали, щоб заспокоїти, а самі... піф-паф... з безшумного пістолета... і ви в раю, геносе. *«Если кто-то кое-где у нас по-рой...»*

— Вічно ви смішки строїте, а у самого, мабуть, штанці мокрі.

— Зате у вас вони завжди сухі.

Знайшов на краю піддону мій верхній одяг, зелену куртку мішком, чорну в'язану шапку, шкіряні рукавички та важкі зимові черевики, які ми з Марікою купили минулої зими в Лінденцентрі на розпродажі. Натягнув

все це на себе... і провалився у минуле. А там усе рожеве. Рожева Маріка регоче і тягне мене у безглуздий магазин. Я вдягаю рожеві черевики на рожеві ноги.

Де ж ти зараз, моя бідна старенька? Хоч би яку звісточку отримати. А якщо не встигла на корабель і застрягла у Франції? Може, французи тебе назад у Німеччину виштовхнули, і ти бродиш десь у Шварцвальді бездомної сукою? Мила моя, життя з тобою було такою нудною, а без тебе так важко.

* * *

Старлей і Петя відвели нас до виходу з підвалу. Там чекав військовий джип із кулеметом на даху. Всезнаючий Марк пробурчав: «Батюшки, Тигр!»

Бугай почув і відгукнувся: «Мовчати, Штейн! Горб продірявлю».

Ось, виявляється, яке у Марка прізвище. Ювелірне.

Чому горб? Ах так, Марк сутулий, як усі худі високі євреї. На вигляд Марку років тридцять... носатий... очі сумні, як у пса... до болю знайомий тип. Моя протилежність.

Петя знову вибухнув: «Не бзді, тебе до героїв не покладуть! У нас для гниляків інші місця знайдуться. На смітнику».

Потім наставив на нас автомат і промовив: «Ну все, рушили, жиди. Ворушіть ластами!»

Ми пішли крізь ворота. Моїм друзям по нещастю було явно не по собі. Боря гриз від страху нігті, дивно смикався і покашлював. Марк дивився вниз, сутулився і грав жовнами. Мені було байдуже.

Дійшли до першого монумента. Скорботна Батьківщина-мати... З довжелезною косою на голові. Як у Ти-

мошенко. Там на нас чекав чоловік із камерою. І два солдата. У одного на плечі висіли два гранатомета, підствольний, німецький, та наш рідний, РПГ, легендарна «сімка», з якою нас познайомив на заняттях з військової підготовки підполковник Яблоков, у якого жажливо пахли ноги і часто йшла з носа кров, в іншого декілька пакунків-мішків із гранатами.

Старлей роздав нам чомусь чорні берети солдат танкових військ бундесверу, наказав надіти і скомандував оператору: «Бери групу жидів у кадр! Пики знімай, щоб потім дізнатися можна було. А ви не либьтесь, козли, тут вам війна, а не гулянки!»

Потім взяв у солдата німецький підствольник, вручив Борису і гавкнув: «Цілься у пам'ятник! Не бійсь, не заряджений... Камера, бери в кадр жида з гарматою! Рило покажи і палець на спуску, і фігуру. Зняв? Досить. Тепер інші. Штейн, бери гранатомет! Так... У цього паяльник крутий, бери в кадр, підкресли горб. Досить. Тепер ти, жирний, давай, швидше. Вуха крупначом, як у Баніоніса. Так... Добре, тепер справою займемося».

Старлей віддав німецький виріб солдату і взяв рідний РПГ, зарядив його кумулятивною гранатою, глянув у прицільний пристрій, протер його, передав гранатомет Канівському та наказав: «Ну, дядько, давай, бий он по солдатах. Ну, по пам'ятниках, козел. Вибери одного й лупи. А не вистрілить, так тобі більше не жити. Петро, цілься йому в потилицю. На роздуми даю двадцять секунд. Об'єktiv, приготуйся, і жида, і прапор бери. Починаю відлік. Двадцять, дев'ятнадцять...»

Нещасний Борис підняв на рахунок десять важку залізну дудку з кеглею на кінці, безпорадно сіпнувся декілька разів, закрив очі і так, наосліп, вистрілив. Гра-

ната потрапила у правий трикутник, вибух був сильніший, ніж я очікував. Статуя скорботного солдата не постраждала, лише верхівку гранітного прапора відкусила граната. Старлей уважно переглянув зняті оператором кадри, щось йому сказав, той закивав. Борису довелося стріляти ще два рази. Потім гранатомет взяв до рук сам старлей. Ухитрився збити праву статую з першого пострілу. Оператор знімав тільки вибух.

Другого солдата і прапор за ним зніс чотирма пострілами Марк. Коли він стріляв, в його особі відчувалося щось біблійне. Скорбота і покірність долі.

Потім усі пішли до майданчика між поваленими прапорами. Звідти треба було стріляти мені. По солдату з дівчинкою на руках.

Одна справа дивитися на когось, інша — палити по пам'ятниках самому. Після того, як Бугай приставив дуло автомата до моєї потилиці, я спробував зосередитися. Зібрав у собі всю розкидану по кутах свідомості радянську гидоту і подумки вклав її в цю фігуру з олов'яною пикою кухаря... камера нищпорила моїм обличчям... Я прицілювся і вистрілив. В очі мені плюнуло димом і вогнем. Віддача була не сильна.

Старлей подивився у бінокль і засміявся. Подав бінокль бугаю. Той теж заіржав. Бідолашний бронзовий солдат все ще стояв на своєму зіккураті... у шинелі, з донькою радянського коменданта на руках і величезним мечем... у його животі з'яяла неправильної форми діра.

Німці називали його «Пам'ятник невідомому гвалтівнику»...

Подальшу роботу доробили за нас старлей із бугаєм. Не без азарту. Супроводжували стрілянину комен-

тарями: «По дідові з гранатою! А я по бабі з автоматом, прямо по цицькам! Я по Мініну і Пожарському! А по Леніну на прапорі, по борідці. Я по танку! А я по містугерою Ленінграду, щоб йому, в мене там годинника із руки зняли! Швейцарського».

Через півгодини всі фігури і барельєфи з цитатами Сталіна лежали в руїнах.

Останньою гранатою бугай холоднокровно зніс з постаменту Батьківщину-матір. Після чого захисники православної вітчизни розпили пляшку горілки з горла. Ми мовчки стояли осторонь.

По дорозі на фабрику, в Тигрі, бугай співав хрипким голосом пісню *«Я люблю тебе, жизнь»* і голосно ригав перегаром.

* * *

На вечерю ми знов отримали колу та хліб.

Після їжі Борис заговорив: «Ну, тепер усе зрозуміло...»

Нам каюк. Ми зараз нелюди роду людського. І все готово для протоколу. Відео, визнання. Євреї-терористи у німецьких беретах. Фашисти. Спокусилися на найдорожче. А в мене, між іншим, Паркінсон.

Марк утішив: «Чекайте, ще не таке буде. Сьогодні Меморіал grimнули, завтра нас пошлють Берлінський собор троцита, потім палац Шарлотти, а після-завтра публічно розіпнуть на Алексе. Можливо, прямо на Червоному ратхаузі. Щоб звідусіль видно було. Або до Нью-Йорка повезуть, прямо на Генеральну асамблею. Ось вони, мовляв, винуватці вторгнення. Дивіться на них».

— Я, коли стріляв, уявляв собі його, — Борис тривожно озирнувся, перевірів, чи не чують нас сторонні

вуха. — Ну, Воблоока, моля. Хотів його прямо у лису голову вжалити. Як же це ватники-хом'яки допустили, що він так довго ними править, та ще війну світову почав?

— Так вони не краще за нього. Такі ж ск-к-коти, — Марк від злоби і хвилювання почав заїкати. — Паршиві ск-к-коти. Щоб їм усім зд-д-дохнути в атомному вог-г-гні...

Схопився за лівий бік. Прохрипів щось. Важко осів. Борис голосно закричав: «Марк помирає! Допоможіть!»

Старлей і бугай підозріло швидко виринули звідкись, відкрили клітку, схопили Марка і забрали його, як велику ляльку.

— Куди ви його тягнете, — закричав Борис, і був нагороджений важким поглядом бугая та недобрим прищуром старлея. Через кілька хвилин вони повернулися. Цього разу за Борисом. Він не хотів даватися їм у руки і отримав від бугая його спеціальний удар. І вони забрали і його.

Я чекав, що вони прийдуть і по мене... приготувався стати землею. Але вони не прийшли.

Ані Бориса, ані Марка я більше у підвалі не бачив. Подумав, що їх розстріляли... з безшумного пістолета.

Увечері за мною зайшов старлей, несподівано ввічливо попрохав одягнутися і відвів мене у двір, до Тигру. Сів за кермо. Мене посадив поруч.

Всю дорогу ми мовчали. Коли під'їжджали до Вернойхену, і Тигр затрясся від моторошного реву злітаючого гіганта, старлей повідомив: «Ми летимо до Москви. Що, жидок, скучив за Батьківщиною?»

Я машинально кивнув.

— А вона за тобою...

Зимова казка

Ми вилетіли близько опівночі. В Іл-76 поставили крісла, набили салон пасажирами, а сумки і валізи звалили величезної купою у хвостовій частині. Скільки летіло народу, зрозуміти було важко, чоловік сто п'ятдесят. Майже всі військові, п'яні, хвацькі, звісно, не без трофеїв... хвалилися один одному фальшивими Ролексами, новітніми смартфонами, дорогими камерами, золотими ланцюжками, елегантними туфлями від Версаче і Гуччі, знятими з трупів, відібраними або поцупленими у розгромлених магазинах та складах... жестикулювали, кричали, курили, деякі навіть намагалися танцювати в обнімку. Душно було в літаку страшно, смерділо горілкою і потом.

Сучасна російська музика ревла, як скривджений ведмідь... пасажири тупотіли ногами. Вироблений ними шум заглушав рівне гудіння реактивних двигунів. Слів я не знав, тому мені здавалося, що з мутного реву, як із бурхливого потоку руки потопаючих, викидалися у сизий від цигаркового диму простір матерні частівки радянського часу.

Захотілося старому... переплисти Москву-ріку... тискав дівку Анатолій... на бульварі на Тверському...

Моя права рука була прикута до лівої руки старшого лейтенанта наручниками. Сиділи ми не у кріслах, а на відкидних стільцях. Старлей спочатку кип'ятився, вимагав у неохайного майора з брелоками на зап'ястях місця в кріслі, якийсь папірець йому в неголену пику пхав. Потім звернувся до пілотів. Ніхто з ним не розмовляв, мабуть, тому, що він був у цивільному.

Через годину польоту ноги у мене затекли, хотілося встати, порухатися, але старлей спав як бабак, розбудиш

його... а він образиться та й розповість цим ординцям про те, що я солдату-визволителю черево продірявив... можуть і з літака викинути.

Ані пити, ані їсти нам, звичайно, не давали, а так хотілося холодного томатного соку.

При посадці нас побовтало. Та так сильно, що офіцери заблювали салон.

Сіли ми в Биково. Вийшли на зледенілу смугу, і в ту ж мить у обличчя вдарило мокрим снігом, закрутило хуртовиною... до кісток пробирав лютий холод батьківщини. Будівлі аеропорту не було видно... взагалі, ні на крок не видно... колотун б'є. Старлей буркнув примирливо: «Знесли Биково... капіталізм... одна смуга залишилася, приїдемо додому, зварю тебе какаву».

— А як же ж документи, прикордонники, митниця?

— Ти не в Європі, звикай. Прилетіли ми спецрейсом, яка вже тут в душу митниця? Перебудовуйся, жидок! Завтра з тобою розмова буде серйозна, думай, перед тим, як казати щось, наламаєш дров, лікті будеш кусати. Колобок стелить м'яко, але твердо буде спати.

Вийшли на якусь вузьку темну дорогу. Між дач, чи що. Протьопали нею крізь заметіль з півкілометра, підійшли до будинків. Восьмиповерхівки. Розбиті й брудні. На газоні — горить, переливається вогнями ялинка. А над ялинкою — напис з неонових трубок, що світяться: «Зимова казка».

Старлей пояснив: «Це бар нічний так називається. За чотириста до рота візьмуть синюхи люберецькі. Снігуроньки-бля... А Дід Мороз там в вишибалою».

Сні-гу-ронь-ка, сні-гу-ронь-ка — кликали діти на ялинці у Палаці піонерів у далекі шістдесяті. Сні-гу-ронь-ка!

З темного кута виходила урочистим кроком широкого килима красуня-масовичка у безглуздому гримі та жакливій сукні з блискітками, що так ніяково намагалася приховати її некрасиві ноги. Снігуронька закликала тоненьким голосом: «Діти, покличемо всі разом дідуся Мороза!»

І двісті п'ятдесят майбутніх будівників комунізму бекати в унісон: «Ді-ду-сю Морозе, приходь до нас!»

Під сліпим ліхтарем стояла машина. Жигулі. Старлей поговорив із шофером, ми забралися на задні сидіння. Всю дорогу я проспав. Старлей розбудив мене, коли ми до дому під'їжджали. І вулиця, і будинок, і під'їзд здалися мені знайомими. Піднялися на ліфті на дев'ятий поверх.

Тут ноги у мене підкосилися, я почав повільно падати... старлей підхопив мене і затягнув у квартиру, відстебнув наручники і посадив у крісло... приніс гарячу каву. Я ковтнув чужим ротом, що не хотів слухатися.

Мене розбудила жінка. Ласкаво погладила по голові і сказала: «Пора тобі до ванної».

Серце стиснулося і впало у живіт, лікті заклакли. Хто вона?

Я встав і як в тумані... поплентався... а вона мене легенько підштовхувала, направляла. Роздягатися не довелося... зеленувата піна... хвоя... я вліз у ванну не без зусиль та довго лежав, відмокав, зігрівався, намагався зліпити з піни її обличчя.

Потім заплакав, бо впізнав її. Жінка, що сиділа біля мене на табуретці і терла мене золотистої губкою, була моєю дружиною, з якою я розлучився тридцять три роки тому.

— Так, милий, це я, вірніше, те, що від мене залишилося.

— А де цей мерзенний тип, старший лейтенант, він пішов?

— Так, він тільки зробив свою роботу, привіз тебе до мене. Не бійся нічого, все добре, я помию тебе і покладу в ліжечко, ти виспишся.

— Скажи мені, я в раю?

— Ти в Ясеневі, в нашій квартирі. Потерпи, тобі все пояснять увечері. Не думай ні про що, все схаменеться. Тобі потрібен спокій.

Вона обійняла мене... і раптом перетворилася на другу дружину, теж залишену, теж улюблену, яка живе з дочкою в Аргентині, і ми плакали і любили один одного, а потім перетворилася на Маріку, і я цілував її старе добре обличчя і намагався розпитати, чи дісталася вона до Нью-Йорка і чи зустрів її там син, але вона тільки посміхалася. Всі мої кохані побували у мене і всі вони були закохані у мене, і я був закоханий у них.

* * *

Увечері рай припинився. Століття наздогнало мене. І кинулося мені на плечі. Відкрив очі і побачив поруч зі мною схожого на Бабеля товстуна у білому халаті. Колобок! У руці в нього поблискував шприц. Інстинктивно відскочив. А він переслідувати мене не став, а постукав мене долонькою по ступні, заспокоїливо покачав кучерявою товстою головою і заговорив: «Все добре, все добре, не бійтеся, це тільки зміцнить вас і заспокоїть, зміцнить і заспокоїть... маленька доза мескалина... жартую, жартую».

Вколов голку мені у стегно, не поспішаючи впорснув ліки, поплескав мене по плечу і закивав, як китайський фарфоровий бог щастя.

— Чудово тримаєтеся! Нерви як канати. Інший би на вашому місці... Поїжте трохи, ось, тут, на таці, а потім сідайте у крісло і поговоримо... і погуторимо... треба вам дещо пояснити... а вже ви потім вирішите самі, що ми будемо робити... так-с, самі вирішите.

Я з'їв булочку з маслом, випив стаканчик апельсинового соку, встав, одягнув піжаму, підійшов до вікна.

— Мало що змінилося, чи не так, капіталізм тільки зіпсував їх, — задумливо зауважив товстун, — будинки старішали, а їх мешканці... самі побачите. Сходіть на кухню... покопирсайтесь в холодильнику... відчуєте, що ви у реальності, а не в страшному сні. Ми постаралися все в квартирі обладнати так, як тут було у вашому минулому житті, щоб полегшити вам входження у життя нове, так би мовити... Телевізора у вас тоді не було, і ми вирішили обійтися без нього. І комп'ютера, звичайно, теж не було... зате радіо, будь ласка, слухайте скільки загодно, ваша «Спідола» до ваших послуг. На вулицю виходити я вам сьогодні не рекомендую, але завтра, будьте ласкаві, ви не ув'язнений і не заручник. А зараз я готовий відповісти на всі ваші запитання. Влаштовуйтеся зручніше в кріслі... Запитуйте, хлопчики, запитуйте.

Не знав, з чого почати. Ударив навмання: «Марк і Борис живі?»

Колобок-Бабель скривився. Після тривалої паузи каркнув неголосно: «Так».

— Вони у Москві?

— Так.

— Вони працюють на вас?

— Який ви винахідливий! Штірліц просто!

— Що вам від мене треба?

— Ніяк не можу повірити, що ви цього не знаєте в найдрібніших деталях.

- Що конкретно? Фільм, інтерв'ю, покаяння?
- Розумничку. Фільм вже монтують... інтерв'ю піде окремо. І ще дещо.
- Терміни?
- Якраз на ваше Різдво, за кілька днів до Нового року покажемо на всіх програмах. З перекладом на англійську та інші мови.
- Що буде, якщо я відмовлюся?
- Не відмовитися.
- Чому ви так впевнені?
- Не відмовитися.
- Хто?
- І ваш син, і його дружина, і ваші внуки, і ваша перша дружина. І... сюрприз... ах-ах... ваша Маріка... всі вони у нас... і від вас залежить їхня доля, здоров'я. Ми не будемо приносити вам кожного дня на блюдечку пальчик... або око... але... хто знає, що прийде йому в голову? Адже він у нас мрійник... пудинг наш кремлівський... не без грайливості, знаєте... може таке придумати, чого і у ваших оповіданнях не зустрінеш.
- Чому я? Я не фотогенічний.
- Шармант! А ви подумайте, чому ви. Ви самі винні! Самі на себе все і накликали... і нікого не звинувачуйте, крім самого себе. Марнославство-с. Референти прочитали текстик ваш... так-так, про наші лондонські гешефти... дещо підкреслили... і йому на столик поклали на газетний. Він прочитав і вирішив вас, так би мовити, особисто запросити.
- Дуже приємно! А потім, що буде? Показовий процес та страта? Як неоригінально!
- У нас, як ви, напевно, знаєте, не страчують. Процес — звичайно, буде, але результат його буде залежати від вашої готовності з нами працювати. Палітра широка.

Від довічного карцеру... до звільнення і посильного допомогіння. Чи можемо цю квартиру вам подарувати... і писати дозволимо... і опублікуємо гарним накладом.

Тут я не витримав і хряснув Колобка по товстій пиці кулаком. А коли він впав, штовхнув його ногою в круглий живіт, а потім бив по голові тумбочкою, поки він не здох. Помочився на його закривавлений труп.

Жарт! Я, звичайно, його і пальцем не зачепив. Питань більше не ставив. Через годину насилу проговорив: «Не чіпайте моїх, сьогодні ж звільніть невістку з онуками, все зроблю як треба, будете задоволені, і ще... дайте мені день озирнутися і прочухатися. Не втечу, не бійтеся».

— Розумію, розумію, що не втечете. Тихими стопами. Зараз зателефоную ще декуди, погоджу та вам волю керівництва повідомлю.

Товстун пішов на кухню і розмовляв там з кимось по мобільнику хвилин десять. Повернувся сяючий.

— Ну ось, все погодив, і день для вас добув, хоча були заперечення, так-с, були-с. Невістку з онуками випустимо, як тільки закінчимо фільм та інтерв'ю, інших — після про-процесу, завтрашній день ваш. Удома ви одні, а якщо погуляти захочете або куди з'їздити, буде машина за вами слідувати, з двома супроводжуючими, так, так, в цивільному, звичайно, і підвезе вас, куди накажете, і про всяк випадок... Ви вже, будь ласка, тут Джеймса Бонда не розігруйте, наш супровід сприймайте як... персональну охорону. Москва, вона така... продірявити можуть живіт... у ваших же інтересах здоровим та бадьорим залишатися... так-с, здоровим та бадьорим. Ось вам мобільник для зв'язку зі мною... цю кнопочку натиснете, а потім ось цю... простенький пристрій. Дивіться, не накликайте біду ще на когось. Що ж, дозвольте попрощатися... як то кажуть,

приємно було познайомитися... їжа в холодильнику. Так, забув сказати... не лякайтеся, якщо... як би це краще сформулювати... якщо щось буде не так, як ви собі уявляли, навіть зовсім не так... навіть неможливо і фантастично. Приймайте все спокійно і все-все буде добре.

Я взяв у руки «Спідолу» як старого улюбленого кота. Зловив Бі-бі-сі та дочекався новин.

Німеччина була завойована, Франкфурт-на-Майні був оголошений столицею «НОВОЇ НДР», скорочено ННДР. У Франції була відібрана Ельзас-Лотарингія і приєднана до ННДР. Крім того до ННДР були приєднані Швейцарія, Австрія, Угорщина (опір її було зломлено килимовими бомбардуваннями), Чехія, Західна частина Польщі та італійський Південний Тіроль. По всій території Нової НДР почалося спорудження мережі російських гарнізонів та військових баз, відповідальність за постачання яких була покладена на місцеву адміністрацію, що складається з лівих політиків окупованих країн. Для будівельних робіт використовується праця ув'язнених.

Територія Росії була збільшена за рахунок Фінляндії, Швеції, балтійських республік, Білорусії, східної частини Польщі, Румунії, Словаччини, Молдови, України, Грузії, Казахстану та колишніх середньоазіатських республік СРСР, що припинили опір.

Китаю було дозволено колонізувати колишню Японію і окупувати російську Сибір від Сахаліну і Колими до лінії Красноярськ-Норильськ.

Туреччині Росія віддала — на наполегливе прохання трудящого населення цих республік — Болгарію, Азербайджан та Вірменію.

Російські війська, що наступали у напрямку Індійського океану, були знищені невідомим противником, про них було наказано забути.

На урочистих зборах дипломатичного корпусу в Кремлі Путін оголосив, що Росія завершила першу стадію справедливого переділу Євразії і оголошує мораторій на військові дії на п'ять років.

Коментатор Бі-бі-сі закінчив військово-політичний блок новин саркастичним зауваженням: «Росіяни залишили в спокої Норвегію, Англію, країни Бенілюксу, знівечені Францію та Італію, Португалію та Іспанію — щоб було кого завойовувати і грабувати через п'ять років».

Бідні мої рідні, як же мені вирвати вас із лап цієї страшної держави? Я заспокоїв себе порадою досвідченого собаківника: «Іноді треба просто спокійно, не обертаячись, йти далі, все одно куди. Нічого не казати, не чіпати, і головне, не дивитися в очі тваринам, що люто гарчать».

Тасманійський тигр

Перед тим, як лягти, обійшов квартиру.

Обстановка дійсно нагадувала ту, що була у нас колись. Темна шафа, що її було куплено в меблевому на Ленінському. Червона двоспальна тахта. Торшери.

Штук тридцять книжкових полиць на стінах. Старі книги... добрі, єдині мої друзі... тільки ви допомогли не задихнутися в затхлій брежнєвщині, відчути, не виходячи з радянської в'язниці, радісну знемогу буття вільної людини. Фолкнер, Пруст, Гессе, «Острови в океані»... з півсотні «Літературних пам'ятників»... читабельна третина «Всесвітньої літератури»... десять томів Махабхари, Діккенс, Чехов, «Щоденники письменника»... Булгаков, Торо, Бірс, Платонов, Рембо... навіть крихітну «Лоліту» і величезного двотомного «Дон Кіхота» з ілюстраціями Доре роздобули чекісти.

Старий татів фінський письмовий стіл. На боці видряпані шилом у день смерті Брежнєва слова з Біблії: «Мене, мене, текел упарсін».

Кухня тільки якась не така, з прибамбасами, а у нас була простенька. Холодильник «Саратов». А всередині — чомусь тільки німецькі продукти, знайомі йогурти з «Лідла», сири і ковбаси з «Альді». Плита «Лисьва». Тарілки і чашки італійські.

* * *

Відкрив двері на сходову клітину, а там червоний вогник танцює.

— Ви хто?

Темрява відповіла: «Не впізнав, чи що, жидок?»

— Старлей?

— До ваших послуг. Але тепер я для вас просто Гена. Буду вас охороняти. А внизу, в машині — знемагає від нудьги Петро. Зуби точить на вас.

— Нехай краще собі шишку точить в «Зимовій казці»!

— Та ви стали тут у нас сміливцем, товарищу Розене!

— Кави хочете?

— Радий би, але не положено. Ви потім Колобку проговоритесь, і мені по шапці дадуть. Вже ні, тепер ви — овечка, а я ваш охоронець-вовк. Такий у нас розподіл ролей. Лягайте спати, не думайте ні про що, ранок вечора мудріший, завтра погуляєте, подивіться на нову Москву, дещо зрозумієте, може, потихеньку все і вирішиться. Більше нічого вам сказати не можу, вони там вважають, треба, щоб ви самі... На добраніч!

Гена зачинив двері, а я до лежбища свого потягнувся. Болісні питання терзали мене, як серпневі мухи.

Чи не брехав покидьок Колобок? Невже всіх моїх дійсно у заручники взяли? І сина, і його сім'ю, яка мене і в очі не бачила? Першу дружину? Бідну Маріку з Франції викрали? Або з теплохода? Підводний човен, чи що, посилали?

Треба б подзвонити по декільком телефонам, які випадково не забув. Може, прямо зараз і дзвякнути? Ні, попередив тебе Бабель: «Не накликай біду ще на когось. Як просиш когось про допомогу — то його негайно схоплять і до інших — у кутузку».

Що він мав на увазі, коли казав «дещо зрозумієте»? Що ще тут розуміти? Схопили, заручників взяли, шантажують, ганьблять, нацькують на мене совків, а потім на майдан виштовхнуть — і народ мене на частини розірве.

Але для цього не треба було мої книги збирати і письмовий стіл у нинішнього господаря вилучати... та й квартира, напевно, не пустувала. Досить було мене заарештувати — та до щурятника. Що ж у них ще на думці? Якого дідька вони зі мною пораються? Що буде «не так, як чекаю»? Що «неможливо і фантастично»?

Так... тут все не так... все неможливо і фантастично.

Двір, будинок, під'їзд, квартира, книги... все якесь несправжнє!

І перша дружина, Натка... щось у ній було дивне... неприродного... тільки ось що?

Зрозуміло, що. Такою ласкавою та пристрасною вона з тобою і в першу шлюбну ніч не була!

Ця, теперішня, Натка була такою, якою ти хотів бачити свою дружину тоді, в сімдесят восьмому. І не постаріла вона зовсім.

Треба відіспатися.

Заснув... і ось, лежу на піску, на краю крутого невисокого обриву... навколо провали, осипи, по берегах пересохлих потоків підносяться конічні вежі, схожі на покладені один на одного товсті млинці з глини та коричневого піску. Ландшафт цей я впізнав... бачив його з Масади... тільки там все світле, іскристе, соляне, а тут темне.

Сіро-бузкове сутінкове небо раз у раз опромінюють електрично-оранжеві спалахи. Ніякої рослинності, крім перекотиполя. Карстові ями зяють... з них доносяться дивні глухі звуки. Скорпіони? Подивився на свої пальці... під нігтями бруд... це не мої руки... шестипалі... з перетинками. Ноги теж не мої, витягнуті, як у баскетболіста, жилаві ходулі... кожна з двома колінами. Верхнє дивиться вперед, а нижнє назад.

Стало зрозуміло, обтрусився, побіг... стрибнув... у стрибку розкрив перетинчасті крила і спланував, як летюча собака. Приземлився невдало. Ліг на спину... стемніло... на небі з'явилися незнайомі сузір'я... зійшли відразу два Місяці, обидва напівтемні, фіолетово-свинцеві.

Хтось смикнув мене за руку і щось гортанно проспівав... це була така ж істота, як і я... самка... вона наблизилася своєю головою з великими зазубреними мандибулами до моєї шиї, ніби принюючись... потім похитала головою, ніби даючи знак — за мною... стрибнула і полетіла.

Я кинувся за нею.

Ми мчали, як оскаженілі дияволи по піщаних барханах, скакали з обриву на обрив, літали, приземлялися, перекидалися в холодному піску, схоплювалися, знову стрибали і парили, парили між свинцевими місяцями і порізаною ярами землею.

Я намагався наздогнати її, але вона була більше, сильніше і швидше... іноді вона чекала на мене, сидючи на піску, як йогиня... мандибулами вгору.

Своєю синюватою шестипалою лапою вона вказувала мені на колосальну, всю складену з мерехтливих діамантів, статую богомола з піднятими до неба передніми кінцівками, навколо якої пурхали світлячки.

Ми зляглися з нею в польоті, як бджоли.

Вона відкусила мені під час оргазму голову.

* * *

Прокинувся, як в милі. Прийняв душ. Зуби почистив. Знов за рибу гроші. І мило, і паста, і щітка німецькі. І туалетний папір. Каву випив розчинну. Арабіка, фірма «Контал-Пенні». Булочку з'їв із козячим сиром. Сир французький, але напис на папірці по-німецьки. Що ж це, панове?

Підскочив до вікна, вп'явся очима в небо. Небо, як небо. Звичайне московське ранкове небо в грудні — білясте, як сметана. І двір на зразок того. Порожній, засніжений, в міру загиджений. Машини біля під'їздів... такі ж, як у Берліні, тільки брудніше. Собака геть бездомна біжить... вівчарка, чи що... повернула морду і подивилася знизу на мене.

Стривайте, а це що таке? Справа мала бути видна окружна дорога, а за нею — гебістське гніздо, здоровенний будинок. Нічого цього не було видно, тільки блакитно-сірий ліс струменів засніженою громадиною до розмитого горизонту. Зимовий Сіхевен?

І, як тільки я це подумав, зараз же помітив і дорогу, і будівлю. Заприсягтися готовий, півхвилини тому нічого, крім лісу, там не було.

Знайшов у шафі випрасувані джинси, фланелеву сорочку та улюблене англійське пальто, яке я купив ще в місті К... Чудеса! А це що... звідки ці чобітки на блискавках? Я ж сам їх викинув. І ця кепка... я її пожертвував, коли одяг збирали для біженців, своїми руками в контейнер кинув.

Що ж зі мною відбувається? Ковбаса на пісному маслі.

Вдягнувся і на вулицю вийшов.

* * *

Не поспішаючи пішов уздовж нашого будинку у напрямку до універсаму.

Будинок у нас довгий, під'їздів шість або сім. Йшов уздовж нього, жодної людини не зустрів. Та й не хотів, зізнаюся, зустрічати. Знайомих тут було колись... ще дізнаються, почнуться розпитування, запрошення.

Відчуття — як у пасажирів рейсу номер 29, коли вони у Бангорі приземлилися. Лангольєрів, однак, не чути. Незважаючи на мороз, зі сміттєвих ящиків несе кислою гниллю. І світло у вікнах.

Вийшов через арку на Паустовського. Повернув ліворуч. Жодного автомобіля!

Тьху, а це що?

Ось автобус пихкає, важко бере підйом, а ось і інший, спускається вниз, під'їхав до зупинки на перехресті, забрав двох чоловік і рушив до Окружної. Жигулі, тойоти, форди. Їдуть собі. Як же я їх відразу не побачив? І люди поспішають по своїх справах. Он хлопчисько років десяти погнав до універсаму, пенсіонери з авоськами завернули в арку, товста тітка у брудному пальто пройшла повз, обдавши мене винними парами. За нею ще

одна, мабуть, домогосподарка в лисячій шубці зі шкіряною сумочкою... алкаш у жажливій засаленій вушанці та фуфайці побрів незрозуміло куди.

Все правильно? Не зовсім. Тому що церкви не видно, там, праворуч, нагорі.

Не видно? Не відразу, але з'явилася і церковка. Цегла червона, дах та купол темні. Закрив очі і уявив, що церква пофарбована у противний жовтий колір, а дах та купол — сині. Глянув на неї. Вийшло!

Підійшов до універсаму. Універсам як універсам. Називається тільки тепер якось інакше.

На європейський магазин внутрішність цього барака походити не хотіла. Чимось все тут нагадувало Великий базар у Стамбулі, тільки не було в цьому російському базарі ані східного колориту, ані аромату, ані шику. Універсам було поділено на невеликі ділянки або закутки, в кожному з яких працювало по декілька продавців у пом'ятих білих халатах. Пройшов туди, де продавали м'ясо. Свинини вегетаріанської НЕ виявив, не знайшов і акуратних шматків охолодженого свіжого м'яса, як у німецьких магазинах. Нічого схожого на ковбасу або шинку в продажу не було. На величезній слизькій цинковій дошці лежали закривавлені шматки свинячих туш. Голови, ноги, спини. По них повзали зелені мухи.

Продавець відрізав довгим гострим ножом шматки і пропонував їх покупцям. Кидав на ваги. Ті просили його поменше або більше, звідси або звідти, вередували, сварилися. Продавець подивився на мене і мені здалося... ось він підніс блискучий ніж до своєї бичачої шиї, вирячив очі, визвірився на мене жажливими свинячими зубами і з хрускотом перерізав собі горлянку. Кров хлинула на білий халат та змішалась із свинячою кров'ю туші, що лежала перед ним.

Вискочив із м'ясного закутка та потрапив у молочний.

Посередині приміщення стояв алюмінієвий бідон-гігант, з якого товста продавщиця розливала літровим ополоником сметану в скляні банки покупців. Поруч зі сметанним стояли ще два бідони, з молоком. На дерев'яному прилавку лежали гірки грудкуватого сиру. Продавщиця сповіщала грізно: «Громадяни, в одні руки півкіло сметани, літр молока та півкіло сиру».

До прилавка вела черга, чоловік тридцять п'ять. Я запитав стареньку, що стояла в кінці, чому немає сиру, і отримав таку відповідь: «Хіба ти не знаєш, синку, що в сирі НАТА нани колдунськи ховала. Як поїсть такого сиру російська людина, так одне в нього на думці — Володимира Володимировича занапастити. Нани ці заховані і в маслі, і в усьому, тому ми тільки наше молочко п'ємо, нашу сметанку куштуємо та сирок їмо... Нам їхні смаколики непотрібні!»

Ага, подумав я, знову Сонце Володимирич.

Подумав я це, тільки подумав, але якось само собою вийшло, що три рази голосно сказав: «Путін злодій!»

Всі бабки, що стояли у черзі, в цю ж мить, як по команді, повернули до мене свої обличчя і стали хижо принохуватися.

А потім... я побачив танець смерті... танцювали... огидні склеротичні ноги, пазуристі старечі руки, вкриті коричневими плямами обвислі груди, зморшкуваті сидниці... у середині хороводу височіла худа бліда стара, в руках вона тримала видовжену піраміду, покриту слизом. У піраміди цієї було око, і око це дивилося на мене... Замість ніг у баби були довгі бузкові щупальця з присосками. З зубастого її рота висовувався довгий чорний язик і моторошно гойдався з боку в бік. На прилавку між

бідонами всілося біле, широке чудовисько, з якимись відвислими до підлоги білими мішками замість ніг, замість рук, вух, очей висіли такі ж білі мішки. З мішків цих безперервно сипалася пудра. За нею танцювала чорна стара, вся вкрита лускою, з безліччю тонких рук, складених на грудях, і замість голови у неї була худюща дупа з увіткнуною в неї морквиною. Зі стелі універсаму звисувалося якесь хворобливо розпухле тіло, що було складено з одних покритих пухирями ніг; ці ноги билися одна об одну та неприродно вигиналися.

Я заплющив очі, а коли відкрив їх, все було як раніше. Бідони, молоко, сир, терпляча черга зі старих жінок і товста продавщиця із грубо нарум'яненими щоками та синіми тінями на повіках.

* * *

Заглянув у газетний кіоск на перехресті.

У кіоску продавалися тільки «Известия». А продавцем працювала там не людина... а тасманійський тигр, що стояв на задніх ногах, смугастий, із довгою мордою та в курйозних рогових окулярах. Він повідомив, що: «Рик-рик-рик... газета свіжа... рик-рик... двадцять п'ять рублів...»

Від тигра чомусь пахло паленими пір'ям. Я поклав на тарілочку сторублевий папірець, той самий, з квадригою та Аполлоном.

Тасманійський тигр прогарчав мені: «Здачі нема».

— Не треба здачі... купіть собі... м'яса чи що...

— На такі гроші м'яса в Москві не купиш... тільки кістки...

— Ну, добре, купіть собі кістки, погризіть, а то вимрете...

— Тилацин у 1930 році вимер, пане хороший.

— Ви тут прямо не продавець, а словник Даля.
— Багато чому навчився у покупців. Та й книжечки, зізнатися, почитую, грішник.
— Гаразд, піду, щасливо залишатися!
— Ідіть, ідіть, поки ходилки ходять, і не забудьте рота прополоскати...
— Це ви до чого?
— Я мав на увазі вашу підсвідомість, містере Мейер! Сон розуму породжує чудовиськ!
— Вже до сумчастих вовків догрався, жидок! — сказав старлей і скептично похитав головою.
— А ось ми тебе по нирочках, гнила ти морда, — гаркнув Петя-бугай та заіржав жеребцем.
— А пальчик дитячий смажений не хочете спробувати, чи вічко? — пропищав Колобок і покотився кудись.

* * *

Вдома я розгорнув газету. З першої сторінки, як потім і з усіх інших, на мене дивився Путін. У костюмі, усміхнений, зосереджений, в дзюдогі та в дзюбоні, в шоломі пілота, в скафандрі водолаза, в пілотці, з дітьми, з птахами, з породіллям, на Місяці, на Марсі, в робочій їдальні Уралвагонзаводу.

Про зміст статей говорити безглуздо, досить перерахувати кілька заголовків.

Ми — за Путіна! Крим наш і Європа наша!

Володимир Путін — найдорожче, що є у російської людини!

Наше Сонце: Візит до Туркменістану.

Відвідування Володимиром Путіним сирітського будинку для хлопчиків у Біробіджані.

У Великому — прем'єра: балет і ораторія «Він вище, швидше та красивіше за всіх».

Європа та США на колінах.

Відкриття меморіалу «Він тут служив» у Дрездені.

Туреччина подарувала Путіну три нові шапки Мономаха та алмазний скіпетр.

Народний скульптор Росії Церетелі розпочав роботу над циклом двадцятиметрових скульптур із граніту: «Нехай завжди буде Сонце і Путін».

Нове слово в геронтології. Путін безсмертний, бо він вічний.

* * *

Канальство! А чи не спробувати мені... Раптом вийде? Вирішив почати з малого.

Закрив очі, стиснув кулаки і зосередився, але... зне силів і задрімав.

Прокинувся від скаженого крику: «Що ви наробили?! Яке непростиме хлоп'яцтво! Ідіот!»

Кричав Бабель, що стояв поряд зі мною та потрясав у повітрі «Новинами». Тремтячою від гніву рукою сунув мені зім'яту газету.

Знайоме, понівечене ботоксом обличчя посміхалося з першої сторінки так само, як і раніше. Але набраний крупно напис над фотографією змінився.

Ми — за Вонючкіна... Пройдисвіт Вонючкін — це найдорожче, що є у російської людини... Наш Пройдисвіт вище, швидше та красивіше за всіх... на колінах перед нашим пройдисвітом... Вонючкін безсмертний, бо вічний...

Не встиг я розсміятися, як сталося щось і зовсім не ймовірне. Якась незрозуміла сила стиснула Колобка в точку, і ця точка полетіла із дзижчанням у напіввідчинені вхідні двері.

Оранжерей, щури та підлоговий годинник

Після обіду вирішив з'їздити до центру. Але не по лінії Ясенів-Жовтнева, яка доставляє любителів Сурикова та Рєпіна у Трет'яківку, а улюбленим шляхом паломництва мандрівного підмайстра Південно-Західна-Кропоткинская, яким стільки років носився під землею у Пушкінський музей на побачення із Кранахом та фаянсовими портретами.

Зазирнув у газетний кіоск. Все там було нормально, вітрини ломилися від жовтої преси. Маленький продавець у бежевому костюмі та смугастій краватці анітрохи не нагадував тасманійського тигра, говорив високим голосом, продав мені двадцять квитків-карток і побажав гарного дня.

Пішов до автобусу номер 642.

Все перемогла, як завжди перемагає, одвічна рутина. Закони природи відновили своє осоружне панування. Похмуро... брудний сніг, мерзлий асфальт, замерзлі дерева, бетонні коробки, немиті автівки, що нещадно чадять... грудневий московський день, що зламав собідесь у космічній глибині хребет, вже поступається місцем бузковим сутінкам.

Обличчя пасажирів у автобусі здаються особливо похмурими, сумними... ніби життя обнесло їх усіма своїми променистими дарами... перетворило їхні тіла на желатин, прибрало радості і залишило тільки біль та турботи.

Недалеко від мене сиділи двоє — мати та син. Очі в обох такі нудні, невиразні, що незрозуміло, як вони взагалі можуть жити, дихати, ходити... чому не вмирають.

Мати процідила крізь зуби: «Я тобі казала, що вони татари!»

Син відгукнувся неохоче: «Ну то й що, татари?»

— Як що, нехристі вони. Не розумієш, чи що? Вони свинину не їдять! Оце як так!

— Ну то й що, не їдять!

— А Томка свинину стушкувала.

— Ну то й що, свинину стушкувала?

— Вона стушкувала, а вони її не їдять! Оце так. Вона старалася.

— Ма, не кажи «Оце так»! Ти в маразмі.

— Як же ж мені казати? Ти зрозумій, Томка ото свинину стушкувала, Тимуру, виродку казанському, це треба розуміти! Оце так!

— А казали, Тимур поліомієлітний.

— Полілімітний чи ні, не знаю, але міг би раніше Томці сказати, не їмо ми свинину-то! Виродки вони з братом! Непокоюся я!

— Ну чого ти розійшлася, ма? Чого ти даремно переймаєшся?

— Як не перейматися, вона старалася. Оце так. Що не кажи, донька... рідна кров. А Тимур хто? Чурка чорножоп!

* * *

Слова «чорножопий» та «чурка» не залишили байдужими трьох дагестанців, що сиділи в акустичній досяжності від матері та сина. Один з них, мабуть, старший... низький, клишоногий, наче весь складався з самшитових коренів, встав, підійшов до матері, важко подивився на неї і промовив, грізно ворущачи чорним чубом та бровами: «Ти слова не кажи, не можна... Ти сама чорножопий русскій козел. Ти русня, а наша нація...»

Він не встиг договорити, як з іншого кінця автобуса до них рішуче попрямував хлопчина в овчині та тільнику, мабуть, почув слова «козел» та «русня». На допомогу йому піднялися ще кілька національно-стурбованих чоловіків слов'янської зовнішності різного віку, серед них і не зовсім тверезий коротун-дідок у короткій дублянці і з паличкою в руках. Паличку цю дідок тримав у правій руці, як кийок, і нервово постукував нею по долоні лівої руки. Дагестанці тихо дістали ножі. Двоє росіян голосно витягнули з кишень велосипедні ланцюги.

Назрівало зіткнення на національному ґрунті.

Але тут сталося те, що ніхто з присутніх і уявити собі не міг.

Від підлоги до самого даху автобуса піднялися раптом квітучі флокси і незнайомі мені екзотичні рослини з листям та плодами дивної форми. Салон перетворився на оранжерею. Навколо поширилося дивне рожево-синє світло.

Ніжно заграла панфлейта.

Задзвеніли скляні дзвіночки.

Простір розширився... відкрилися довгі проходи, засаджені трояндами та кніфофіями... з'явилися мармурові басейни із золотими рибками, зарослі білими ліліями.

Прямо переді мною вирости велетенські полум'яні гладіолуси і почали кланятися розгубленим пасажиром, як слуги... нетутешні голоси шепотілися в заростях тамариску... всюди струмували чудові аромати.

Сп'янілі від виду та пряних запахів чарівного саду жителі Ясенево, тільки що готові почати жорстоку бійку, остовпіло дивилися на чудові рослини. Невідомо звідки випурхнув великий зелено-синій папуга та сів мені на плече, з незвичайною поважністю подивився на пасажирів, що приготувалися до бійки, крізь окуля-

ри, що криво сиділи на його величезному дзьобі, та процвірінькав: «Панове, схаменіться, фюїть, фюїть, чи варто проливати кров через декілька, фюїть, необережних слів?»

— Джаннат аль-фірдаус, — пробурмотів вражений дагестанець, сховав ніж та сів на шовковисту траву. Його одноплемінники зробили те саме.

Рішучий юнак, дідок та їх союзники прилягли поруч із басейном на зарослій конюшиною галявині. Золоті рибки висунули свої рожеві губи з води і вітали їх арією Папагено.

Па-па-па-па...

Мати Томці здавалася ошелешеною та переляканою, вона нервово гладила гладіолус, що схилився до неї, та бурмотіла: «Оце так, оце так так...»

А її син був, здається, єдиним пасажиром, на якого перетворення брудного автобуса на райський сад не справило жодного враження. Він мовчав, але його нахраписте обличчя із ніздрями, що роздувалися, здавалося, говорило: «Ну то й що?! Ягідки-квіточки? Всіх вас бачив у гробу».

* * *

Перш ніж спуститися у метро, вирішив побродити трохи на свіжому повітрі. Хоча назвати «свіжою» цю суміш вихлопних газів зі смородом, що виходив від кіосків, в яких енергійні східні люди щось смажили та парили, ніяк не можна було. У мене дерло в горлі, сльозилися очі, але аборигени, здається, зовсім не страждали від тієї гідоти, якою дихали.

Не розумію я москвичів. Набудували величезні потворні бетонні коробки. Повісили, щоб приховати архітектурне убозтво, де тільки можна, рекламні банери. На-

купили західних машин. А очистити повітря, що потрапляє у легені їм та їхнім дітям — не спромоглися. Не спромоглися і організувати гідну великого міста систему громадського транспорту. На численних зупинках стояли, в очікуванні автобуса або маршрутки, тисячі людей. Брали, як і за радянських часів, автобуси штурмом.

Лізли у двері, не уступаючи один одному, штовхалися, грубили.

Мимоволі, повірте, мимоволі... уявив собі, як у автобус лізуть, кусаючи з риком та налізаючи один на одного, гігантські щури.

Господи! Не треба було мені цього представляти! Цього видовища не забуду ніколи!

Щури напірали, падали, вставали, скреготали зубами, відкушували один одному лапи... рубінові їхні очі світилися від люті... деякі стрибали на дах, атакуючи тих, що вже сиділи там... великі щури пожирали маленьких.

У цей момент хтось схопив мене за рукав.

— Ти що ж робиш, жидок, погубити нас усіх хочеш?

Голос Гени-старлея тремтів чи то від люті, чи то від страху. Руки в нього трусилися, по щоках текли сльози. Губи його були закривавлені. За два кроки від нас нервово переступав із ноги на ногу бугай Петя. Він здивовано дивився на свої великі руки та ноги. Мацав свій ніс.

Боковим зором я побачив, що багато людей, що штурмували черговий ЛіАЗ, і не помітили того, що кілька секунд були щурами... залиш я їх щурами, вони, можливо, так і не помітили б цього до ранкового гоління.

— Ти, ви, тільки подивіться, що ви наробили, — благаючи промовив старлей, показавши мені рукою на два безголових жіночих трупи на зупинці, і висякався у велику білу хустку.

— Прошу вас, нарешті, усвідомити небезпеку того, чим ви зайнялися! Весь цей світ, я, Петя, Москва... пластилін, пластик! Розумієте, пар! Подув Пан Розенмейер і все-все стало по-іншому. Уявив собі щось, а з нас, як із пластиліну, це щось цієї ж миті матеріалізувалося.

Перелякані та схвильовані перехожі, що метушилися навколо, почали зупинятися, оточувати нас та слухати старлея. Той відреагував по-військовому: «Прошу до машини».

У чорному джипі Черокі було сильно накурено.

Ми від'їхали з півкілометра вниз по Вернадському і по-повернули направо. Виїхали на тротуар біля величезного нового будинку, схожого на літак.

— Ви зрозумійте, зрозумійте, це ж не галюцинація... Ось ви з газетками зволили пожартувати... а мільйони людей це прочитали і засмутилися... ви їх не розсмішили, ви їх образили, це ж наші люди... ви подумали щось... а Колобок на муху перетворився, полетів, і немає його, все... у нього дві доньки, дружина, машина, служба... а він мухою літає! Можливо, вибачайте, на якусь купку присів.

— Він мені погрожував кожен день пальчик або око приносити на тарілочки.

— Адже він такий-сякий, але людина! Жорсткий, але пальці у дітей різати б не став. Перевіряв він вас. І ми вас перевірили, там, у парку. Справа складніша, ніж на перший погляд здається. Багато незрозумілого. А фізики, ті взагалі, тільки руками розводять.

— Скажіть, що відомо, обіцяю грати чесно, на шурів або тарганів нікого більше перетворювати не буду. Тільки гебістів. Пожартував, пожартував.

— Я не спец... треба б вам із Борисом поговорити. Коротше, ви не один такий... є й інші. Здібності ці прихо-

дять та йдуть. Як хвили. І сила ваша або, скажімо, дальність, радіус дії, може автобусом обмежуватися, або майданом, ну, з футбольне поле... а може... хто знає... і всю Москву охопити або весь світ.

Тут старлей дістав із кишені маленький пістолет, посміхнувся криво, показав знову свої передні зуби, що налізали один на другий, і сказав: «Ось, це безшумний пістолет, я вас із нього зараз застрелю і цей світ, такий, яким він є, зацементується і знову буде підкорятися тільки законам природи. Але мені, нам, хотілося б, щоб цей світ став краще, тому я вас відпущу та попрошу гарненько подумати і почати з нами дружньо співпрацювати».

— Відкрийте рота.

Гена зараз же відчув щось, помацав зуби рукою, зблід і сказав: «Дякую».

— Мої рідні дійсно у вас?

— Так, і вашої сили не вистачить їх звільнити. Вони у спеціальному бункері, там непогано, сам бачив. П'ять зірочок готель. Де бункер, не скажу, навіть якщо ви мене на клопа перетворите або на дибу покладете.

— На клопа я нікого ще не перетворював. Може, зараз спробуємо? Петя...

— Ще раз прошу вас нічого не робити спонтанно, не подумавши, не зваживши. А рідним вашим допоможе тільки одне — якщо ви зробите те, що ми від вас хочемо.

— Що ж ви хочете? Щоб на Марсі яблуні цвіли, або щоб Путін став Римським Папою?

— Ні, ми хочемо, щоб світ став таким, яким він був до листопада 2013-го. Потрібно здійснити щось подібне до перезавантаження, як у комп'ютері. Все інше — наша турбота. Ми виправимо наші помилки, вправимо Азарову та Януковичу мізки, ми не будемо душити Україну та вторгтися в Європу. Ми влаштуємо все так, що і вовки

будуть ситі, і вівці цілі. Поміркуйте, поміркуйте... Якщо ви не захочете співпрацювати, ми задіємо іншу, невідому вам людину, ми кличемо його, кхм, «вовкодавом», який може перетворити вас на коника, а ваших онуків — на сонечок.

— Ви що ж, серйозно вірите в те, що я можу розкрутити Землю та весь всесвіт назад на рік? Виведіть самі війська з Європи та Азії, звільніть Україну, яку ви поневолити, простягніть їм руку допомоги, вибачтеся... і не треба буде час назад крутити, у таємниці світобудови втручатися.

— Не мені вам пояснювати, що все це неможливо. Що легше запустити Місяцем у Юпітер, ніж кремлівських змусити поводитися розумно?

— Вербуєте? Я вам не Чебурашка, Гено. Гаразд, відвезіть мене на Красну площу. Провештаюся центром, заспокою нерви.

— Добре, тільки прошу вас, як казав ваш дитячий улюбленець — без членоушкоджувальних штук, і не зазіхайте на святині, обпечете крильця, попереджаю!

— Постараюся.

Бугай Петя впродовж усієї нашої розмови і подальшої поїздки сидів напружено, дивився тільки на дорогу і не смів ані підняти, ані скосити запливши очі.

* * *

Висадили вони мене біля будівлі Історичного музею, поруч із кінною статуєю Жукова, у якого все погруддя в орденах, як у кольчuzі. Подивився на пам'ятник. Відзначив про себе кричущу бездарність автора. Самі собою прийшли у голову пушкінські рядки: «І в місячний заграві блідій, простерши руку в вишині, погрозно рине Вершник Мідний на громоносному коні...»

І у той самий час виглянув на московському небі якийсь підозріло блідий місяць.

А бронзовий Жуков змінився на краще, поважчав і немов увібрив у себе енергію пекельного духу, що пролітав повз... підняв несподівано царствено свою праву руку, недобре глянув на мене мертвими очима і заgrimів мелодійно нагородами, що відокремилися від тіла. А потім... різким рухом підняв коня на диби і зіскачів із п'єдесталу. І тяжко поскакав у бік Тверської, лякаючи туристів.

Я обійшов будинок Історичного музею і вийшов на Червону площу. По дорозі обернувся і подивився на джип, що запарковався неподалік від постаменту. Старлей стояв поруч із машиною і докірливо показував на порожній постамент. Я знизав плечима.

Пішов до Мавзолею. Там, як виявилось, на мене чекала засідка. Інший чорний Черокі, точна копія нашого, несподівано різко стартував від будівлі ГУМу та підлетів до мене. З нього вискочили чотири бугаї в штатському. Розчепірили руки, щоб мене загарбати... Я закрив очі, і джип, і бугаї зникли. Я міг би їх закинути на Місяць і залишити там здихати, але... я всього лише відправив їх розвіятися... до Челябінська, на площу перед знаменитим пам'ятником Леніну. Так-так, того самого.

Бугаї спочатку очманіло дивилися на пам'ятник, потім почали тупо бігати по площі... і отримали ще одну неприємність... восьмиметровий гігант зістрибнув зі своєї колони, розкрив бронзові обійми і помчав за ними, гаркавлячи та регочучи.

* * *

Солідний дядько в шапці пиріжком, що стояв неподалік, оторопіло глянув на те місце, де тільки що стояв

джип із відчиненими дверима, потім на мене, знітився і втік. Інші перехожі нічого не помітили. На них чекав спектакль значно цікавіший за зникнення джипа.

І знову все вийшло само, я і очей не закривав, тільки на Мавзолей задивився. Згадав один бородатий анекдот. І зараз же цей безглуздий бетонний будинок, облицьований порфіром та лабрадором, почав витягуватися вгору, як привид, що встає з могили. Мавзолей перетворився на готичний собор, а собор — на колосальний підлоговий годинник із напівкруглою горизонтальною доріжкою під циферблатом. Від годинника на цю доріжку вели двоє воріт.

І ось... перехожі і туристи заворожено дивляться на годинник висотою з кремлівську стіну... усередині годинника щось скрипить, скрегоче, співає... дверцята відкриваються... і через праві ворота виїжджає на середину доріжки броньовик... у натуральну величину... точнісінько такий, як на відомій картині Самохвалова. На ньому стоїть воскреслий Ілліч із підведеною правою рукою... схожий на мертвої рибу.

Ленін оглянув площу... встромив погляд у небеса, відкрив рот, що витягнувся у пташиний дзьоб, і закричав різким, пронизливим, нестерпним голосом: «Ку-ку, ку-ку, ку-ку...»

Прокувавши двадцять разів, вождь світового пролетаріату зачинив дзьоб... броньовик відвіз його через ліві ворота вглиб диявольського годиннику, годинник потихеньку опав та став знову мавзолеєм.

Люди на площі щипали себе за руки і терли собі очі.

Я поплентався на Лобне місце. Старлей, який спостерігав у натовпі за метаморфозою мавзолею, не став мене переслідувати, а почапав назад до музею, жваво розмовляючи з кимось по мобільному телефону.

Лобне місце

Дзвінок старлея не залишився без наслідків.

Гена, мабуть, зателефонував агентам, контролюючим «вовкодава», і дав їм вказівку випустити його на полювання. Полювання на мене.

Почалося полювання навіть забавно — народу на Красній площі раптом стало помітно більше. Судячи з одягу і зачісок, ці, новоприбулі, були не сучасними москвичами, а людьми сталінської епохи. Було в їхніх обличчях і постатях щось особливе... туга приречених. І ще... ці люди були чорно-білими, як персонажі старих фільмів.

На площі працював хтось, хто легко і цілеспрямовано змінював реальність. І цей хтось не жартував. Вже через кілька секунд після появи сірих, я був затиснутий ними, як кліщами. Ударник, що давив мене збоку своїм чавунним плечем, прошипів: «Мало тобі, європейська гниль? Через п'ять хвилин висолопиш язика... засікай час».

Стахановець, що працював з іншого боку ліктями, додав: «Приїхав над нами знущатися? І потрапив у петлю».

А притиснута до мене ззаду дама, що енергійно штовхала мене твердими, як кривошипи, кулаками та колінами, прошепотіла мені на вухо: «Що, хлюсте, потрапив у чавилку? Тепер із тебе ГПУ кішочки випустить. Ноги будеш лизати, щоб швидше стратили».

І в цей же час усередині Лобного місця самі собою — дуже повільно — росли поміст із невеликою трибуною, а поруч із ними — велика дерев'яна шибениця з недвозначною петлею. На трибуні з'явилася

трійка, у складі прокурора-судді та двох народних засідателів-катів. На їхніх обличчях читалася гола рішучість похмурих ідіотів.

Я закрив очі, зосередився і уявив собі замість натовпу, Собору Василя Блаженного та Лобного місця — площу перед собором Святого Марка у Венеції. Відкрив очі. Нічого не вийшло. Натовп, трибуна, кати, шибениця, сірі люди...

Прокурор узяв у руки якийсь сумнівний мікрофон і заговорив.

— Ми сьогодні зібралися тут, дорогі товариші, для того, щоб спільно затаврувати ганьбою і покарати ворога Сталіна та Путіна, супостата нашої рідної Комуністичної партії єдиної Росії та радянського народу Розенмейера. Ось він, стоїть серед вас, посміхається і сподівається на те, що йому все зійде з рук, що він якось викрутиться, обдурить суд, приспить нашу пильність і буде спокійно шкодити далі. Подивіться на нього! Вже двісті років цей виродок — гризе нашу велику Батьківщину, отруєє колодязі, п'є кров християнських немовлят, обмовляє і гвалтує наших жінок. Але відщепенець, зрадник та ворог не втече від заслуженої кари!

Тут оратор показав на мене коротким пальцем. Сірі люди, що стояли поруч зі мною, у цю ж мить же схопили мене і, розгойдавши, закинули на середину арени. Кати обкрутили мене — як павуки свою жертву павутиною — мотузкою, піднесли, як лантух із борошном, до шибениці і поставили на закритий квадратний люк... накинули на шию прядив'яну петлю.

Вони не поспішали.

Я подивився на завмерлий в очікуванні страти натовп. На мене витріщалася величезна, з жахливим більмом посередині, безкольорова зіниця розлюченого людського стада.

У натовпі я помітив старлея та бугая. Гена похитував головою, ніби примовляючи: «Я ж тебе попереджав, що обпечеш крильця, метелику».

Бугай дивився у бік, мабуть, все ще боявся. Не хотів перетворюватися на щура.

Поруч із ними стояли Борис та Марк. Борис щось діловито диктував Марку, а той записував у невеличкий блокнот. Зустрівшись зі мною поглядом, Борис кивнув мені сардонічно, не бійся, мовляв, зараз все скінчиться. Можливо, він і був ефесбешним вовкодавом?

Несподівано я помітив у натовпі Маріку. Вона плакала і простягала до мене руки... ніби благаючи допомоги... руки її були скуті наручниками.

Люк піді мною відкрився, і я впав у прірву.

* * *

Отямився я на арені. На арені для бою биків.

Я і був биком, чорним, страшним, а у моєму загривку вже стирчали різнокольорові бандерилі, завдаючи жакливого болю. По гарячих боках струменіла кров.

Я носився по арені як божевільний, не розуміючи, що зі мною відбувається.

Нарешті я помітив у одягненого в золотистий костюм матадора мулету та шпагу, це означало, що він зараз вб'є мене. У дикій люті кинувся я на нього, не звертаючи уваги на його дурну ганчірку. Він встиг встроїти мені шпагу в серце до того, як я пробив йому черево до хребців своїм довгим гострим рогом. Вмираючи, я чув шалений рев збудженої смертю публіки.

Муки мої на цьому не скінчилися. Вовкодав пустував на повну.

Після смерті від задухи на Лобному місці та від шпаги на арені, він загнав мене до літаку Ріо-Париж та зму-

сив разом з іншими бідолахами падати з одинадцятикілометрової висоти в океан, потім для різноманітності кинув у жерло вулкана, потім піддав тортурам у підвалі чиказької мафії, познайомив із катами Святої інквізиції та навіть із самим Іродом Великим, змусив битися з інками на стороні конкістадорів та бути принесеним у жертву сатаністами.

Після цього вовкодав або його шефи, мабуть, розчарувавшись у своїх гео-історичних дослідженнях, вирішили змінити платівку.

І ось, я вже входжу у круглий вестибюль станції метро «Жовтнева», прикрашений схожими на зірки світильниками, вправленими у ввігнуту стелю. Світло лампочок ріже мені очі, але нічого страшного начебто не відбувається. Іду на ескалаторі вниз, у московську моторошну глибину, з якої піднімається разом із рідкісними пасажирами смердючий вітер. Іду по вестибюлю, схожому на порожню внутрішність ракети, що лежить горизонтально, проходжу до платформи між пілонами, облицьованими світлим мармуром із отруйно-лимонними розводами. Відчуваю небезпеку, але не можу вийти з ролі, в яку мене загнав вовкодав.

Підходить поїзд, набитий людьми, як жовчний міхур хворого — камінням. Відкриває двері важко, нібито зітхає. З найближчої до мене двері ніхто не виходить.

Пухка, руда, величезного зросту дама в рожевому пальто з величезними гудзиками-бутонами та немислимо синій шапці, що невдало округляє її і без того круглу голову, шепоче, кивнувши в мою сторону, своїй маленькій косоокій, схожій на сороку, простоволосій подрузі у курточці на блискавці: «Оце туша... Якщо він так любить жерти, то нехай на персональному автотранспорті їздить... ноги всі відтопче нам... мужло!»

Подружка шипить у відповідь у її товсте вухо із золотою сережкою у вигляді трояндочки: «Не чоловік, а бегемот... Навіщо таких у метро пускають? З нього гривеник брати треба за проїзд».

Мені не хочеться входити в вагон, але нездоланна сила змушує мене втиснутися туди, прямо в людську стіну... вліз, втиснувся, натиснув на пухку та її подружку... пухка молотила мене величезними кулаками... подружка кілька разів клюнула мене в шию та ущипнула в бік гостренькими, як манікюрні щипчики, нігтиками. А її семирічний син вкусив мене в зад.

Машиніст зміг закрити двері тільки після трьох невдалих спроб.

Переповнений потяг важко рушає, повільно розганяється, а через хвилину різко гальмує і зупиняється у напівтемному тунелі... кабелі, що висять на його сегментованих бетонних стінах, схожі на вени варикозних хворих.

Ось воно!

Зупинився поїзд... буває... часто буває у метро... постоїмо та рушимо... і через три хвилини я вийду на «Академічній» (станція «Шаболовська» ще не працювала). Там недалеко живе моя наречена, в «Берізці» на Ферсмана.

Клаустрофобія... Стіни вагона здавлюють твоє тіло, як гідравлічний прес. Руки холонуть, стають вологими. Внизу живота народжується восьминіг-смоктунець... він підкочується до висхідної аорти... обвиває її щупальцями і починає душити тебе зсередини. Дихання переривається... серце западає... очі, здається, ось-ось вискочать з очниць.

Ти осідаєш, як розстріляний... і тільки тиск спітнілої людської стіни не дозволяє тобі остаточно зісковзнути вниз, під ноги лютого натовпу.

Через п'ятнадцять хвилин у поїзді гасне світло.

По шибках течуть струмочки вологи. Це конденсат видихів і поту знемагаючих від духоти людей. Люди намагаються відкрити скляні квартирки.

Ти не вмираєш тільки тому, що твій бог-вовкодав не дає тобі померти.

Ти чекаєш... ти пам'ятаєш... після двадцяти хвилин тортур твій поїзд ТОДІ рушив, світло запалилося, і ти вийшов на «Академічній» та пішов до неї... і вона, збентежена, обняла тебе при матері і ніяково поцілувала в ніс.

Досить, досить.

О, цей щурячий дух совка... вовкодав вирішив додати перцю до супу... і роздягнув догола пасажирів, що нудилися у темряві та духоті.

Нестерпно запахло потом. Я відчув неприємний дотик голих слизьких тел. Дотик потихеньку перейшов в охоплення, вдавнення, заковтування.

Пухка дама, здавалося, присмокталася до мене своїми величезними грудьми і животом. Її подружка колола мене своїм лобковим волоссям, як дротом, а її синок дряпав своїми колючими плавниками мені промежину.

Очманілі люди почали обмацувати себе і один одного.

Усвідомивши свою наготу, жінки підняли немислимий вереск. Незабаром паніка охопила і чоловіків. В нестерпній тісноті почалося жорстоке побоїще.

І жінки, і чоловіки, і діти — били та гризли один одного. Дерли за волосся, штовхалися, брикалися, стукали лобами в лоби, видавлювали пальцями очі, відривали вуха, рвали пасті та ніздрі, шалено кусали за все, що могли...

Здавалося, стражданню не буде кінця... але раптом я прийшов до тяму все на тій же Красній площі.

У Москві похолодало, на бурому небі не було видно жодної зірки, вив вітер, по замерзлій бруківці мела поземка. Крім мене по площі бродили тільки кілька туристів.

Поплентався до музею... біля пам'ятника Жукову стояв чорний джип. Мене впустили та відвезли до Ясенева. Я ліг спати, намагаючись не думати про те, що пережив.

Страшна здогадка

Ну то й що тепер? Тобі вказали твоє місце. Покарали. Люди, сильніші за тебе. Можливо, через їхній негативний вплив ти повністю втратив свій скромний дар. Що ж мені робити? Шукати той бункер? А як? Брати заручників і намагатися грати з Луб'янськими тварюками в їхню ж гру? Для цього ти недостатньо жорсткий. Обіграють тебе наперсточники. Пора перевірити, чи придатний ти хоч на щось.

Закрив очі та уявив, що лежу в теплій середземноморської водичці на пляжі в Бланес.

Відкрив очі.

Як же тут спокійно! Мальовниче місто розкинулося амфітеатром... кругла вежа Сант Жоан на невисокій горі, кілька схожих на кримські скелі у бухті, готелі, ботанічний сад, яким гуляли Байрон і Гете.

Поплавав... посидів на камінцях, згадував, як купався тут із другою дружиною та донькою двадцять років тому.

Постарався відокремити мою тугу за ними від їхніх постатей, рук, боявся згадувати їхні обличчя.

Жити так, ніби нічого не сталося?

Перетворитися на арабського шейха, побудувати віллу в Монте-Карло, найняти гарем з молоденьких фотомоделей, які будуть лизати тобі п'яти і потихеньку зраджувати з охоронцями?

Ти будеш бавитися в гаремі, а твої рідні будуть і далі маринуватися в п'яти луб'янських зірочках? Ці бульдоги їх ніколи не випустять. А Колобок надішле тобі через пару тижнів поштою пальчик.

Повернувся до Ясенево.

Скористався Колобковим мобільником.

— Це я. Приїжджайте, треба поговорити.

— Буду через півгодини.

Колобок сів у крісло і не без побоювання подивився на мене. Кілька годин, що були проведені ним у тілі короткоусих двокрилих, залишили на ньому дивний відбиток, він часто висував на диво тонкий язик та облизував їм губи, одного разу навіть облизав очі. Якось по-мушиному тер собі скроні двома руками... і мимоволі гудів, коли говорив.

— Ми не могли залишити ваші обурливі фокуси безкарними. Жжужа-Жжужа... Ми тільки показали вам, як почувуються інші люди, якщо ви... знущаетесь з них.

— Гена розповів мені, що ви насправді від мене хотіли. Навіщо вам я, коли у вас на службі вовкодав такої сили?

— Ви, письменник, жжу... і не зрозуміли різниці? Вовкодав — технік, виконавець, а ви — поет, романтик, фантаст, шанувальник Гофмана. Він здатний кваліфіковано помучити пацієнта, жжу-жжу-жжу, точно відтворити те, що ми йому замовимо, ви ж-ж-ж можете імпровізувати, кардинально змінювати цей світ, заново вибудувати всю цю гілку. І замінити вас поки немає ким.

— Відпустіть моїх і почнемо працювати.

— У вас немає підстав ставити нам якісь умови. Знищити вас, жжі-жжі, ми мож-ж-жемо в будь-який час. І втекти від нас у який-небудь придуманий вами світ ви не зможете. Вовкодав всюди слідує за вами і зразу ж пошле вас знову на Голгофу, якщо ви почнете фордибачити. Пофарбувати церкву або виростити троянди в автобусі, це ще куди не йшло, але глумитися над пам'яттю вож-ж-ждя — жжужа-жжужа, це вже нікуди не годиться. Керівництво вирішило вам назустріч не йти. За вами перший крок.

* * *

Коли Колобок пішов, я довго сидів у кріслі та розмірковував. У заплутаній, як волосся бездомного, мішанині намагався знайти провідну нитку. Але витягав тільки короткі уривки різнокольорових ниток.

Нарешті, поставив питання руба: «Світ, у якому ти зараз знаходишся — це що? Реальність? Або твоя фантазія?»

Візьми хоча б цей автобус. Якби ти не втрутився, вони б там один одного повбивали. Ну так що ж відбулося насправді? Вбивство або чудо примирення у райському саду?

Зловив на «Спідолу» «Нове Ехо Москви». Терпляче чекав хвилин двадцять. Нарешті, почув такі повідомлення: «Вчора, в автобусі, що прямував за маршрутом... відбулася дивовижне пригода — в салоні зненацька вирости різні екзотичні рослини, з'явилися мармурові фонтани, співаючі риби, папуги та інші чудеса...»

Ти змінив реальність. Переклав всесвіт на іншу гілку. На другий лист. І цей, новий, лист не наклався на старий, а існує тепер самостійно. А старий, можливо, зник, випарувався, ніби його й не було. Що ж тепер з бугаями у Челябінську?

І знову допомогла «Спідола». Радіо «Маяк» повідомило: «Вчора у Челябінську було скоєно неймовірний злочин. Невідомі зловмисники задушили чотирьох людей біля пам'ятника Леніну, що на площі Революції, а пам'ятник сильно пошкодили. Вождь світового пролетаріату стоїть тепер на асфальті з розпростертими руками, ніби когось ловить».

А ще через десять хвилин дикторка пробурмотіла, нібито знехотя: У Москві, в районі метро Південно-Західна стався феномен масового психозу. Безліч людей відчували себе гризунами — щурами. Психоз тривав кілька секунд, але за цей час, за нез'ясованих ще обставин, трапилося кілька вбивств пасажирів міського транспорту. Триста сорок сім чоловік було госпіталізовано.

* * *

Бідний мій синок з онучатами... невістка... Натка, Маріка... Як же мені вас витягнути з ями?

Я спробував уявити собі сина. Але не міг згадати його обличчя.

Коли ти бачив його востаннє?

Багато років тому.

Ні, відповідай, коли?

Не пам'ятаю.

Можливо, це вовкодавові пакощі? Уявляти собі онуків або невістку я і не намагався, бачив їх тільки на фотографії.

Якій фотографії?

Теж не пам'ятаю.

Як звали твою бабусю? Маму? Батька? Як тебе звати?

Забув.

Яку ти закінчував школу?

Як виглядає Маріка?

Скільки тобі років?

Хто ти?

Ти письменник?

Де твої книги?

Де ти провів дитинство?

Кого ти вперше у житті поцілував?

Нічого не пам'ятаю, одні розпливчасті тіні в голові.

Пам'ятаю вільний політ над Москвою.

Кристалічні крила.

Небесне світло в пробірці.

А потім... йду я по полю. Брудне, дивне місце... ніби зняли бульдозером кілька років тому верхній шар ґрунту... а оголився нижній шар темної глини, що так і не перетворився на родючу землю. На краю поля натрапив на стовп. До цього потрісканого дерев'яного стовпа двома цвяхами прибита сильно поржавіли таблич-

ка. В середині її зображений рівносторонній трикутник із вентилятором посередині. Зверху та знизу від нього можна насилу розібрати написи:

ЗАБОРОНЕНА ЗОНА
ПРОХІД ТА В'ЇЗД СТОРОННІМ ОСОБАМ
ЗАБОРОНЕНО!

Отож, це не вентилятор, а символічне зображення радіації. Куди ж мене тепер занесло? У Чорнобильську зону? Ні, природа тут інша. Північна.

Ось і дорога. Давно не ремонтувана, покрита глибокими калюжами, але все-таки асфальт, цивілізація. Пройшов метрів триста, натрапив ще на один стовп. Перед мостом через річку. На ньому теж табличка. Річка Тача.

Уздовж річки трави... соковиті, зелені... а біля самої води чомусь вогненно-червоні... бурі худі корови бредуть по берегу... гуси копирсаються. За мостом — церква і дзвіниця. Без куполів, без скла у вікнах, фарба облупилася, цегла така, нібито її сторіччями дряпали злі гноми. За церквою — сільські хатинки. Покинуті, чи що? Ані вогника, ані диму з труб.

Собака пробігла... біла, хвіст під черевом... морда ошаліла, трясеться.

На мосту мужик стоїть, на річку дивиться. У чоботях, солдатських шароварах, у чорному піджаку та хутрянній шапці... Курить...

— Агов, ви, так, ви, що це за село?

— А то ти не знаєш?

— Уявіть, не знаю.

— Пити треба менше, а ще вчитель.

— Я вчитель? Ти чого верзеш, мужик? Я тут вперше... і не був ніколи... Кінчай базар, де ми?

— Де-де, в Угрюмові ми-то! Улюмській район. А ти тут учитель. У восьмирічці. І живеш ти тут майже вже чотири роки.

— Вчитель? Чотири роки? А радіація чому на табличці?

— Яка така рація? Ми люди прості, таких слів не розуміємо. А до річки краще не підходити, помреш-то!

— А як же он корови там, бачиш, прямо біля річки пасуться, а ви тут, мабуть, їх молочко п'єте. І гуси.

— Швидко ти розумний. Молоко-то в магазині до роге, а гусятинки й зовсім нема.

— Гаразд, гаразд... Чуєш, мужик, проведи мене додому!

— Підемо, до школи-то. Мабуть, жінка-то зачепалася на свого кенаря, а він на мосту цвірінчить... Про рацію-то... Це ти на уроці дітлахам розкажи, а мені чого розповідати-то. Мені недовго залишилося, ходити-то.

— Чому до школи? Додому веди.

— І то забув, що при школі живеш? Ну, розвело-то тебе як, вчителю!

— Тебе як звати?

— Так Михалич я, слюсар зі станції, не впізнав, чи що? Я ж тобі водопровід правив. Що ж ти пив, розповіси. Чифіря напився-то?

* * *

Ми йшли неасфальтованою сільською вулицею... будиночки праворуч та ліворуч усі були якісь худі, вбогі, залатані. Дахи покриті толем, а у ньому дірки, ніби

хтось прогриз. Огорожі впали. Садки та городи були відсутні. Кілька разів повз нас пробігали собаки-примари, брати і сестри тієї, білої, біля мосту. Шарахалися від нас, як ягнята від вовків.

— Що їх так налякало?

— Кого-то? Псів, чи що? Так їх стріляють ті-то, з комбінату.

— З якого комбінату?

— Добре тебе пам'ять щось збило, як дітей вчити будеш? Так, із «Зірки перемоги». Звідси сімдесят п'ять кілометрів. Від них сюди гнила вода тече. Вони тут і землю-то зняли. Живемо, ніби без шкіри-то. Колючку вздовж Тачі змайстрували, та ми її познімали. На кольорові метали продали, колючку-то.

— А чому садів та городів нема?

— Тому й нема-то. Заражене все. Ну ось і школа-то! Прощай.

Школа побудована у ті ж доісторичні часи, що і церква. Три поверхи, червона цегла, світла фарба. Завитки на фасаді. Фарба облетіла, завитки обвалилися, дах провалився. Всі вікна першого поверху — забиті дошками та оргалітом.

Перед школою — місце для лінійки і пам'ятник. Бетонний обеліск, а на верхівці, на товстому стрижні приварена червона зірка. Полеглим героям. В середині обеліска поглиблення, там список героїв був, але його, напевно, віддерли і продали.

Постукав у величезні залізні двері. Ніхто не відгукнувся. Порився в кишенях, знайшов зв'язку ключів. Відімкнув, увійшов... і загубився в темному коридорі. Де тут вимикач?

Розчепірів руки, пішов навмання, направо. Потихеньку очі звикли до темряви. У коридорі валялося багато всякого мотлоху. Поламані парти, вішалки, ящики, підручники, розірвані мапи, пом'яті глобуси, запилені портрети великих людей, старовинні вольтметри-амперметри, биті колби, чорно-білі телевізори з дірками на екранах, лижі... дошка з фотографіями піонерів-героїв... чотири погруддя Леніна з відбитими носами... обдерте опудало вовка та пластиковий людський скелет з відірваною рукою.

Пройшов направо до кінця коридору. Хід наліво вів до сходів на другий поверх, а на правій стіні — ще одні двері. На ній напис крейдою «Квартира вчителя». Під нею хтось намалював олівцем пісяючого чоловічка з голим задом і написав «Антон Чехов — подарас». Напис було частково зскоблений, тому виходило «он-чепір».

І для цих дверей я знайшов ключ. Відкривав не без хвилювання, побоювався зустріти в квартирі сварливу стару дружину, яка той же миті накинеться на мене з прокльонами та докорами, а потім буде місяцями пилити, як циркулярна пила.

Ніхто мене, однак, за дверима не чекав.

Я опинився все в тій же ясеневській квартирі. За вікном — знайомий двір. На стінах — все ті ж книги, в кухні — холодна «Лисьва» та «Саратов» з німецької ковбасою.

* * *

Тут і осінило мене.

Не було в мене ніколи ані дітей, ані друзів. Я ніколи не був одружений. Не застрявав в метро. І не пере-

ходив через річку Тачу. Не існують ані Натка, ані Маріка, а моє минуле — фальсифікація, фальшивка, придумана НИМИ.

Ти не людина, а фейк, бот, ончепір.

Немає у тебе рідних та близьких, але є вкладена кимось туга за ними, біль за них. Її вклали для того, щоб легше було смикати за ниточки, управляти маріонеткою. Здатності тобі дали не для того, щоб ти сади в автобусах розводив, а для того, щоб ти для них щось особливе, неймовірне створив. Стрілянина по пам'ятнику була перевіркою, чи зможеш. Сюжет добре розроблений... і неминуча кульмінація чекає на тебе за наступним поворотом.

За вами перший крок, — сказав Колобок. Настав час цей крок зробити.

Кінець

На диво легко чаклувати, коли знаєш, чого, власне, хочеш. Вже через кілька секунд після того, як я прийняв рішення, поруч зі мною сиділо два моїх двійника, або... представника. Двійникові номер один, Джекілу, я сказав: «Не мудруй, дави на сентименти!»

Він кивнув і пішов шукати джип зі старлеєм і бугаєм. Їх він повинен був попросити відвезти його до дому на Ломоносовському, в якому я колись жив, ностальгія, мовляв, перед тим, як вершити долі світу і відвідати живе божество в Кремлі, хочу помацати старі стіни, долучитися, насититися.

Джекіл перейняв від мене все, крім здатності до зміни реальності: зовнішність, одяг, манеру говорити, голос. Сподіваюся, він не підведе.

Для вовкодава я припас іншу обманку. Моє друге альтер его, містер Хайд, зовсім на мене не схожий, мерзенний тип, схожий на Распутіна, мав відправитися в Кремль із валізою піротехніки і почати там палити. Вовкодав подумає, що це я, і полетить туди.

Поплескав Распутіна по плечу... він витріщив очі і похмуро подивився в підлогу... уявив собі, як він йде від Благовіщенського до Архангельському собору. І ось, він вже там, а я все ще у себе в Ясеневі, біля вікна стою, щоб мене краще видно було.

План запрацював... Черокі старлея проповз через наш двір до арки будинку навпроти і виїхав на Голубинського. А я вийшов на сходову клітку, відкрив вікно і прислухався. З боку центру долинув глухий гуркіт... це орудував містер Хайд.

Я зайшов у квартиру, попрощався з книгами і закрив очі.

А коли я їх відкрив, я вже стояв на невеликому засніженому балконі на двадцять восьмому поверсі головної будівлі МДУ і дивився з висоти на улюблене місто.

Я знав, що у мене є хвилинка-дві, не більше. Вовкодав, подивившись на Распутіна, миттю розкусив мою дитячу хитрість. Можливо, ще й мучитимуть перед смертю. Мені проте було вже все одно.

Я зроблю перший хід, мій єдиний та найважливіший хід, який для вас, коlobки-вовкодави, буде останнім. Зараз я пошлю ЙОГО і всіх вас у пекло!

Закрив очі і уявив собі, як з усіх боків підлітають до Москви Трайдент і Мінітмен.

На місці Кремля утворилася вогняна куля... миттєво виросла... та пирснула смертоносним світлом.

Андріївський зал

Я відчув палюче дихання смерті... але жар раптом відступив... вогняна куля почала стискуватися, а зруйновані і спалені вибухом московські будинки — відновлюватися.

Москва повставала з руїн на моїх очах... останніми склеїлися та піднялися, як модерністські матрьошки, новозбудовані хмарочоси.

А мене викинуло з балкона і понесло, понесло, як паперового горобця... через Москву-ріку... і далі, далі... і ось, я вже стою в Андріївському залі Великого Кремлівського палацу з блакитними шторами на вікнах... переді мною під різьбленим позолоченим балдахіном з горностаями сидить на троні — САМ. За ним — двоголовий орел, корона, над балдахіном — величезна золота зірка... Сонце чи що.

Сам... на реального Путлер і не схожий... скромна людина з європейськими рисами обличчя, одягнена в костюм із метеликом, у руці — маленька китайська чашечка, здається, з халвою... ніжки акуратно на подушечку поставив... черевички... як дві праски... На мене подивився спокійно, без люті, ласкаво навіть, посміхнувся, щоправда, трішки криво, як сутенер, і сказав оксамитовим баритоном з пір'їнкою: «Вітаю вас у Кремлі! Ось вам подушка, сідайте прямо на паркет... а я вже тут посиджу... рідко, знаєте, випадає можливість... ось так по-царськи посидіти».

Кинув мені мереживну подушку. Я подушку зловив, але так і залишився стояти.

Сам продовжив: «Так-с, нагодували ви нас березової кашею... бурю влаштували... в склянці води... зовсім

ви заплуталися, письменник ви наш прегарний! У грайливій своїй захопленості забули, що знищити можете тільки вами ж самим створене місто... Реальність-то давно від вас втекла. Сизою хмарою. Живете в захисному бреду, пане хороший... І не дивіться на мене так... як бик на ганчірку, хе-хе... на щура вам мене перетворити не вдасться, повірте... Ви ж тут гість, а я господар, і можу з вами все що моя душа забажає створити... чи не хочете повчителювати в славному сільці Угрюмові? Вам там сподобалось, я помітив... Невже ви й справді сподівалися обвести мене навколо пальця, як хлопчика? І яка збочена фантазія... Распутін у Кремлі! З феєрверком. А ви в цей час виходите на балкончик... ракетки підігнали — і бу-буух! Як би не так, не вийшло-с! Ми з вами до сих пір поводитися гуманно, так, полоскотали трохи нерви, а ви нас — в радіоактивний пил? Хочете знову в потяг, до милих наших жінок? Вони на вас чекають. Або в петлю? У бетономішалку? Або — остання розробка — в Олександрівську слободу, прямо на кіл, або без шкури — в чан з киплячим маслом? Що, затріпотіли крильця? Не бійтеся... на ту пору лев був ситий... та й не став би я вас з того світу вертати для покарання... багато честі... так... цікаво було подивитися на колегу... мати таку владу і використовувати її для вирощування овочів, на жарти з мумією... і для знищення власного створіння. Сумно, сумно... а ми ж могли об'єднати зусилля, ви і я, і побудувати новий, прекрасний світ... Пишність надзвичайну створити».

— На кшталт цього вашого залу з позолоченою ліпниною? Скільки наварили на реставрації? Це міщанство. Фантазія Миколи Палкіна. Та ж Золота орда.

Для царя — халва, а для раба — батіг, слизький кіл та чан із киплячим маслом.

— Не треба, не треба банальності тут мені повторювати, герр Мейєр... Це нудно... Запевняю вас, якби ви були на моєму місці... смертей було б ще більше... разів у п'ять. Хочете парі? Повернемося у єльцинську добу і передамо... вам... матінку Росію... і подивимося, що ви з нею зробите... Порівняємо.

— Годі вже, припиніть... я і своїм-то життям розпорядитися з розумом не зміг... Та маєте рацію й ви, мабуть, коли б я був на вашому місці, почав би шматувати по-живому. Спробував би відокремити овець від козлів, та й відправив би всіх совків на Сонце...

— Ага... визнаєте? Значить, не все мізки вам мої чудо-богатирі відбили.

— Які до біса богатирі?

— А ті самі. Які з «Градів»... Зараз я вам їх покажу. Для різноманітності, а то від нудоти померти можна!

— Тільки заради бога, без саврасок та Сівок-бурок. Терпіти не можу кавалерії! Вони вам тут паркет зіпсують.

Сам посміхнувся, як урка, клацнув хвацько коротенькими пальцями... і позаду мене з'явилися три поста-ті. Не впізнати їх було неможливо. Двоє з густими бородами, один з борідкою. Перший, здоровань з палицею і в кольчuzі — Ілля Муромець, другий бородань, з мечем — Добриня Микитич, третій, із луком та стрілами, Альоша Попович.

Всі троє підійшли до невисокого ступінчатого п'єдесталу, на якому стояв трон, і, грубо відштовхнувши мене в сторону, картинно встали перед ним, як мушкетери, на одне коліно, зняли шоломи і схилили гривасті голови.

Сам оглянув їх із видимим задоволенням... добро-зичливо кивнув, поклав до рота шматочок халви. Богатирі встали з колін, обтрусили штани, поклали руки один одному на плечі і важко затанцювали якийсь давньоруський сиртакі, не зводячи величезних чорних очей з Самого.

Добриня заграв на губній гармошці музику.

Ямщик-Ілля танцював жакливими клишоногими рухами.

А Попович невдало повернувся і впустив сагайдак... стріли його розлетілися по блискучому паркету, як палички для гри в мікадо.

Сам насупився, роздратовано клацнув пальцями, і богатирі зникли.

— Браво, браво, пане вовкодав. Вас викрито. Кого ще на потіху покличете? Солов'я-розбійника, Бову королевича або Китовраса? Куди тепер вирушимо? На берега Светлояра або на Калинів мост?

Не варто було мені його дразнити, але іншої можливості припинити цю виставу у мене не було. Декорації в ту ж мить змінилися. Сам пропав разом із троном... зал стрімко зменшився у розмірах... переді мною опинилися знайома шафа, крісло, червона тахта.

Мене знову загнали в ясеневське гніздо.

Трюк мій не вдався.

Дзвінок

О пів на першу ночі в моїй квартирі пролунав дзвінок. Я дрімав у кріслі. Дзвінок налякав мене. Після невдалої спроби знищити світ, в якому я проти волі перебував, і побачення в Кремлі — я був дезорієнтована-

ний, пасивний, слабкий. Світи і епохи крутилися навколо моєї голови, як метелики, зупинити їх я не міг... у вухах дзижчали відлуння безлічі голосів... перед очима проносилися уривки видінь.

Я знайшов у собі сили встати, тільки коли подзвонили в третій раз. Не відразу зрозумів, що дзвонять у двері. Відвик від простого звучання. Зззззз-и-и-и... Мої німецькі двері співали, як канарейка.

Подивився у вічко — і не розібрав, хто там.

Начебто знайомий силует... чоловік у пальто та шапці з опущеними вухами.

Старлей? Ні, звичайно, ні... у старлея військова виправка... і нахабство читається в кожній лінії... а цей силует не був до мене ворожий... швидше викликав жалість.

Колобок? Той був на голову нижче і завжди демонстративно відкривав своїм ключем. Відчинив. Заглянув гостю у вічі. На мить оторопів, але цієї ж миті зібрався, скинув з себе жах і протрацію, як рукавички, що тиснуть, обняв його, притиснув до грудей.

— Проходь! Проходь швидше, мабуть, змерз. Ось... візьми ці тапочки... пальто на вішалку, а шарф залиш, у мене холодно... і відразу на кухню, я кави зварю.

Боявся не впізнати його голос... хто знає, можливо, і він... копія або відлуння.

— Антоша, ти ж знаєш, я розчинну каву не п'ю. Я привіз із собою справжній цейлонський чай. «Принцеса Нурі». А де Ірхен? Маленька? Сплять?

Він, він, його хрипливатий голос.

Зам'явся... не міг же я йому сказати, що другу дружину і дочку бачив останній раз двадцять два роки тому... а його самого за три роки до цього.

— Сплять, сплять... Сідай на своє місце біля вікна... там дме трохи... я дам тобі наш старий плед... пам'ятаєш, «Леопард», який я в «Синтетиці» купив, на Ленінському.

Я казав це і згадував, як нещасний плед закінчив свої тлінні дні. Моя теща випадково підпалила його на кухні. Плед розрізали на ганчірки.

Ми сіли за наш дзеркально-білий кухонний стіл, Міша поклав на нього свої великі руки скрипаля... сидів похнюплений... дивився вниз, ніби щось пригадуючи. А я дивився на нього. Боявся якось потривожити його своєю цікавістю... злякати... не хотів, щоб він зник, як привид.

Мій друг, який сидить зараз переді мною, помер на початку дев'яностих, в Іспанії, за нез'ясованих обставин... мені про це повідомили в листі його родичі, натякали багатозначно на щось... я всі ці роки сумував за ним.

— Антоша, вибач, я забув чай... здурів, мабуть, від морозу. Завари індійський... У тебе ж десь валявся. Дарджилінг. Мене щось морозить. Де твій «Леопард»?

— Зараз принесу.

Я швидко пройшов до кімнати, відкрив шафу... там, на другій полиці зліва мав лежати акуратно складений плед. Але там нічого не було. Я закрив очі. Плед слухняно з'явився. Але замість леопардових плям, він був покритий червоними і синіми трикутниками. Витрачати час на роздуми не хотілося. Поспішив на кухню. Здивувався — там було вимкнено світло. Клацнув вимикачем. Кухня була порожня. На дзеркальній поверхні столу було видно відбитки долонь.

* * *

У ванній кімнаті шуміла вода!

Постукав і зайшов. Мене обдало гарячою парою.

Мій друг лежав у ванні. Блаженно посміхався. Загадково дивився собі на пупок. Одяг його валявся на підлозі.

Згріб його і забрав у кімнату, кинув на тахту. Сів біля ванни на табуретку.

— Міша, розкажи про себе. Ми так давно не розмовляли, друже.

— Я живу пречудово. Ходжу на роботу та їм хліб. Після роботи слухаю Тото Кутуньо та вчу італійську. Вночі сплю. Був у тебе тиждень тому. Ніколи не забуду граппу, настояну на чорній смородині, і трюфеля. Ірхен розповідала, що її шеф збожеволів і поцілував товсту касирку, яка ущипнула його дружину, а ти стверджував, що якщо дуже зосередитися, то можна почути те, що каже або думає президент США в Білому домі. Мала часто плакала, а Ірхен дала їй маленький шматочок шоколаду.

— А-а. Граппа, шоколад... Пам'ятаю... Це було перед смертю Брежньова. До тебе приїжджав гість з Італії і залишив гостинці... Як же його звали? Джеронімо?

— Джузеппе. Він і зараз у Москві. Відлетить після завтра. Ти так кажеш, ніби це було давним-давно. Почекай, а що, Льоня помер, поки я до тебе на метро їхав? Він же безсмертний! Як напився живої води на Малій землі, так і обезсмертив нам на радість. Що ти несеш, Антоне?

— Яке сьогодні число, дорогий? Назви мені будь ласка день тижня, місяць і рік.

— Десяте листопада, середа. Ну так, уже одинадцять четвер. Що ще сказати? Двічі три — сім. Тричі вісім — двадцять п'ять. Досить?

— Скажи, який рік.

— У тебе що, жар? Рік паскудний, як і всі інші. Після Олімпіади в Третньому Римі другий.

— Старий помер вчора вночі. Його тоді в Ташкенті по кумполу хряснуло. Ось він і помер. Сьогодні вранці оголосять. Похорон п'ятнадцятого. Наступником буде Андропов.

— Ціную твою фантазію. Ти завжди робив дві речі добре — швидко бігав і фантазував.

У ванну несподівано заглянула Ірхен. Тряхнула кучерявою головою і засміялась. Хмикнула.

— Який у вас тут інтим. Аж завидно! Привіт, Михайлику, голенький!

З кімнати долинув дитячий плач.

Мене затрясло так, що я злякався наближення неврастенічного нападу. Почав рубати майже в паніці: «Так, Андропов поправив рік і здох. Потім був цей придуркуватий, що задихається, Черненко. Але і він помер швидко. Потім Горбачов, він почав перебудову. Розкрутив гайки. У дев'яностому я поїхав, а ти розбагатів. СРСР розвалився в 91-му. У 99-му підривали будинки, Єльцина змінив гебіст Путін і править досі. Шість років тому Росія напала на Грузію. Нещодавно анексувала Крим і атакувала Україну. Завоювала пів-Європи. Загрожує всьому світу. Мене привезли сюди насильно. Я давно не можу зрозуміти, сплю я чи не сплю. Здається, ми всі більше не існуємо. Ти помер двадцять три роки тому в Барселоні. Твоє тіло знайшли на пляжі. Розкажи мені, що сталося. Розкажи!»

Друг мій мовчав, загадково посміхався і дивився на свій пупок.

Потім несподівано промовив: «Мене задушив коханець. Завтра відбудеться суд».

З кімнати все ще доносився плач моєї дочки і вмовляння Ірхен.

Тут ще раз подзвонили. Я побіг відчиняти. За дверима стояв старлей. Я зачинив двері перед його носом і кинувся в кімнату. Але вона була порожня. Речі Михайла лежали на тахті.

Заглянув у ванну... нікого. Повернувся в кімнату — речі пропали. Пішов на кухню, відкрив холодильник. Пусто. Повернувся в кімнату, а там нічого немає, голі стіни. Побіг до кухні — і там теж порожньо. Тільки плед лежить на підвіконні. Загорнувся в плед, ліг на підлогу і голосно завив.

Всю ніч мені снівся голий мертвий Брежнєв. Він огидно чмокав і шамкав паралізованими губами. Іноді приймався огидно реготати, тримаючись за синій живіт. Підповзав до мене, наближав до мене своє жахливе мертве обличчя, широко розкривав рот і показував чорний язик та рідкі потемнілі зуби. Під його язиком розташовувалася, поблискуючи жовтими вогниками, Москва.

Суд

Вночі моя кімната перетворилася на карцер. Метрів п'ять квадратних. У двері — маленьке заґратоване віконце. У стелі — брудна лампочка, що не вимикається та заливає приміщення неприємним рябим світлом. Залізне ліжко, умивальник, забруднений товчок без

сидіння. З крана сочиться каламутна вода, туалетного паперу немає. Матрац набитий соломкою. З білизни — тільки плед.

Закрив очі. Спробував лампочку вимкнути. Не вишло. Значить, я тут раб. Нудно.

Принесли сніданок і тюремний одяг. Передали через прямокутне віконце в двері. Гаряча вода у кухлі та шматок хліба. Смугасті штани, сорочка, черевики сорок шостого розміру без шнурків. Все грубе, поношене, з латками. Одягнувся, взувся. Ліг на ліжко. Різкий голос в ту ж мить прогавкав з коридору: «Не лягати! Стояти чи сидіти!»

Голос явно Петін. Значить, комедія триває... мене не винесло в реал... і є шанс вибратися.

Швидко зрозумів — головне не думати про замкнений простір. Треба спробувати закрити очі і уявити собі широкі світлі вулиці, лісові галявини, зарослі дикою суніцею, квітучі яблуневі алеї, величні панорами Кавказу. Скільки прекрасного є на світі!

Ні, не виходить. Крізь залиті сонцем паризькі набережні проступали тюремні стіни, на сліпучому піщанському небі раптом з'являлася мерзенна лампочка, на білосніжних схилах Аляскинського хребта хтось малював іржаве ліжко, а нескінченні кримські тюльпанові поля перетворювалися на червоно-синій плед...

Не хочу описувати те, що вже багато разів описано корифеями жанру і знаменитими сидельцями.

Особливо мучили мене в карцері не страхи замкнутого простору, не голод і не холод, не самотність, а несподівана гостя — румінація. Будь-яка думка, що приходила в голову, ніби запалювалася, клонувалася... і повторювалася, повторювалася сотні,

тисячі разів... сенс висловлювання губився вже на п'ятому повторенні, а на п'ятисотому розколювалося саме буття.

Я пробував все... намагався не думати... голосно співав... танцював... бився головою об стіну.

Не знаю, як довго я шаленів... тиждень, місяць або рік.

Нарешті, двері в камеру відчинилися. Бугай Петя і старлей, обидва в парадних формах, підхопили мене під руки і потягли в душ, кинули там на цементну підлогу і поливали з півгодини з шланга холодною водою. Ця процедура з успіхом заміняла побиття ногами. Потім відвели в душову кабінку, вимили, розтерли рушниками, підстригли мені волосся та нігті, поголили, припудрили, одягли в пристойний одяг, сунули мені під язик два шматки колотого цукру і повели до тюремного суду.

По дорозі я не втримався і запитав, скільки часу я провів у карцері. Відповів мені Петя бугай: «Три дні всього. Але для гниляків вистачає».

І тут же відвів від мене очі.

* * *

Суд проходив у нічим не примітній кімнаті, схожій на шкільний клас. За вчительським столом сиділа знайома мені вже по лобному місцю трійця — суддя, він же прокурор, і два кивали-засідателя, вони ж кати. У всіх чотирьох кутках кімнати стояли освітлювальні прилади і стаціонарні телекамери. Оператори налаштовували апаратуру. П'ята камера висіла на стелі і, неприємно попискуючи, оберталася. Моє місце було біля бокової стіни, праворуч і ліворуч від мене стояли Петя

і Гена. Весь інший простір займали стільці рядами, для публіки. Вікна були щільно зашторені.

Я був готовий до того, що і тут повториться колишня комедія. Очікував швидкого розгляду і вироку. Шибениця, гільйотина або розстрільна стіна у них, напевно, у дворі, далеко йти не доведеться. Боявся одного... що цей суд — тільки чергове показове знущання. І що після смерті я знову прокинусь десь... у карцері... а потім все повторюватиметься, як повторювалися мої думки... знову і знову... і мука буде нескінченною.

Суд почався з показу фільму «Жидобандерівські фашисти — хто вони?»

Після титрів на екрані з'явився диктор, один з путінських холуїв, здається, Дмитро Кисельов, а може й ні, для мене всі вони на одне обличчя. Він довго говорив щось, пускав слину, потрясав кулаками і скреготав зубами. Потім показували страшні сцени розстрілу гітлерівцями євреїв, воюючих солдат у формі українських націоналістів (ці сцени нагадували рольові ігри)... ось промайнули обличчя Бориса і Марка. З'явився і я. Камера довго смакувала стрілянину в Меморіалі в Трептов-парку. Причому виходило все так, ніби весь Меморіал зруйнували ми втрюх для задоволення своєї патологічної русофобії. Потім знову шаленів Кисельов. Ще кілька розстрілів. А потім показали падаючу берлінську телевежу, собор, що вибухає, руїни будівлі Бундестагу... все це приписали нам. Ми нібито знищили Берлін... щоб звалити провину на ні в чому не винних російських воїнів-визволителів, які прибули туди для порятунку німецького народу від жидобандеровських фашистів, тобто від

нас. У фіналі під рев фанфар показали Путіна в довгій шинелі з величезним мечем у правій руці, лівою він притискав до себе маленького білявого німецького хлопчика. Поступово живий Путін із мечем перетворився на екрані в бронзову статую. Диктор патетично заявив, що добро перемогло зло... потім недовго показували віртуальну модель нового Меморіалу... на місці солдата-визволителя красувався бронзовий Путін відповідної величини, а замість Батьківщини-матері сидів на постаменті Батьківщина-батько, той же Путін, тільки в мармурі. Фільм закінчився. Суддя і засідателі заплескали першими. За ними заплескала в долоні і публіка.

Все показане у фільмі мене не здивувало... здивували мене кадри, що проскочили в цій жахливій стрічці кілька разів і явно не мали відношення до жидобандерівців... можливо, монтажер щось не доглядев... або схалтурив... і в фільм потрапили кадри з якогось фільму, що жахливо нагадували мій пріснопам'ятний сон. Той, в якому мені відкусила голову самка з перетинчастими крилами. Я тут же впізнав ландшафт із конічними вежами і провалами, і два місяці, і гігантську, що складається з діамантів, статую богомола з піднятими до чужих небес кінцівками.

* * *

Описувати суд у мене немає бажання. Все проходило як заведено.

Суддя-прокурор метав громи й блискавки. Засідателі дивилися на мене, як сови на курчати. Публіка ревіла і вимагала суворо покарати. Камери працювали

без перерв. Я мовчав, намагався не слухати всю цю погань, смиренно чекав вироку і страти. Єдине, що злегка оживило процес, були свідчення Бориса Канівського та Марка Штейна, звільнених від переслідування за «щире розкаяння та допомогу слідству». Обидва свідки показали, що були втягнуті в терористичне угруповання присутнім тут фанатом Гітлера і Бандери Розенмейером за допомогою залякування і шантажу, що брали участь у знищенні Меморіалу радянським війнам-визволителям проти волі, що керував усім цинічний негідник Розенмейер.

Вирок, що монотонно зачитував суддя, я теж не слухав, закрив очі і прощався подумки з тими близькими мені людьми, які повернулися в мою пам'ять... насправді вони існували чи ні, було вже не важливо.

Несподівано суддя перестав бубоніти. І в цю ж мить якийсь чоловік щось голосно закричав, а за ним закричали і заверещали і інші. Я відкрив очі...

Суддя та обидва засідателя затремтіли, стали напівпрозорими, перетворювалися у всіх на очах в чудовиськ, що нагадували жуків-оленів. Їх членисті тіла металево відсвічували, вони люто потрясли метровими рогами і ворушили вусиками.

Публіка від жаху відскочила.

Старлей та Бугай взяли мене під руки і вивели з залу. В останній момент я бачив, як, завершивши перетворення, жук-суддя накинувся на повну жінку середніх років, яка сиділа в першому ряду, і перекусив її навпіл, а жук-засідатель проткнув рогом горло її сусіда, молодого чоловіка, що кілька хвилин тому особливо завзято вимагав суворого покарання жидобандерівцю Розенмейеру.

Мене вивели у тюремний двір та відпустили. Я глибоко вдихнув, стрибнув, розправив свої перетинчасті крила і полетів до статуї богомола, що світилася вдалечині.

Квадратний у плані будинок в'язниці здавався з висоти поштовою маркою, що лежить на піщаному пляжі. Ось... її покрила хвиля... і відтягла в рокітливе пекло.

Ураю

Я стояв на схилі пологого пагорба, на галявинці, порослій короткою м'якою травичкою, на березі невеликої овальної, неначе ножем вирізаної в землі водойми з темною, але прозорою водою. За пагорбами виднілися блакитні гори... над ними вилися довгими стрічками зграї птахів... білих, жовтих, темно-синіх.

На берег виліз тюлень... блиснув зіницею і ніби посміхнувся. Півник пив, стоячи на березі, теплий вітерець тріпав віяло з пір'я на його короткому хвості. Поруч із ним сидів красень-фазан. Він токував і недовіжливо, косо поглядав на мене.

З води вискочила літаюча риба з мордою, схожою на дельфіначу... політала та сіла в воду. Під водою промайнула коса русалки.

Чорний єдиноріг з риб'ячим хвостом, жаб'ячими ручками і довгим носом мурахоїда поважно читав на плаву газету.

Триголовий лелека з павичевим хвостом полював на жабок... голови тягнули його в різні боки... він весь час промахувався.

На траві сидів оголений юнак. Він заворожено дивився на дівчину з довгим золотистим волоссям, яка преклонила коліна та дивилася на великих рудих мурах, що несли жирну помаранчеву гусеницю.

Блакитний лебідь дав мені стиглу, пружну, з великий кавун, ягоду червоної смородини.

І ось... я лечу в теплих небесах, а ягоду тримаю перед собою на витягнутих руках. Піді мною — широка долина...

2014

ОПОВІДАННЯ

КИПАРИС

Кожного разу, коли їхав до Криму, прокидався рано-вранці на своїй верхній полиці, припорошений вугільним пилом, — і жадібно дивився у вікно. Пристрасно хотів скоріше побачити перші вісники півдня — кипариси. І ось, на довгому хребті пологого пагорба, що мчав разом із нашим поїздом, вишикувалася раптом шеренга молодих велетнів, які гордо підносили до неба свої вкриті негритянським кучерявим волоссям гілки. На душі у мене відразу теплішало.

Московський бетонний горловий затиск слабшав...

Від передчуття щастя — зустрічі з морем, з Ластівчиним гніздом, з Ай-Петрі, з черешнею та шовковицею — ссало під ложечкою. Тільки коли мені виповнилося шістнадцять, я зрозумів, що це були не кипариси, а пірамідальні тополі.

Кажуть, одного разу Сталін, перебуваючи на дачі в Лівадії, злякався, що з кипарисів хтось в нього вистрілить. Комар його вкусив, який, як він вважав, живе в кипарисі. І взагалі, кипариси, що часто ростуть на цвинтарях, викликали у нього неприємні думки. І на південному березі Криму вирубали близько сімдесяти п'яти тисяч цих прекрасних дерев.

Вітеньці було шість років, коли він вперше побачив гори й море.

Вони їхали з Сімферополя до Ялти на старій Волзі зі срібним оленем на капоті, що підігнув передні ноги. Вітенька сидів на передньому сидінні, поряд із шофером, бабуса — на задньому.

Йому здавалося тоді, що простір на кшталт його дитячого часу — тягучий, липкий потік — і не може вести себе як тепла водичка у ванні, що плещеться. Але кілометрів за п'ять від Сімферополя плоть землі, що розпластувалася зазвичай по горизонталі, почала раптом здійматися, хвилюватися. Опускатися балками, лощинами і підніматися хвилями пагорбів, скелястими грядками.

Біля пам'ятника Кутузову, який замислювався як фонтан, але був сухий, як зіпсований водопровід, вони зробили короткий привал. Бабуся очистила куряче яйце від жовтуватої шкаралупи, що розтріскалася, та наказала Вітеньці з'їсти його з бежевим кримським хлібом та кружальцем масної української ковбаси. Але він не міг їсти через хвилювання, їжа застрягала у горлі. Вітенька чекав появи моря.

І ось, десь між загадковими кам'яними пальцями Демерджі й Чатир-Дагом, що ховався за кущами, він побачив попереду щось сліпуче, приголомшливо синє. Воно то з'являлося, то зникало за деревами та скелями. Вітенька не розумів, що це, реальність чи видіння.

Москва сіра, асфальтова. Підмосков'я — блякло зелене, березово-біле. А тут раптом така неймовірна, ріжуча очі, нещадна синява! Через кілька поворотів дороги море раптом відкрилося перед ним у усій розкоші свого палаючого простягання. У Вітеньки захопило дух.

Коли вони проїжджали Кипарисне, шофер, що до того мовчав, східний чоловік із пекучо-чорними вусами, всю дорогу курив сигарети Прима, сказав Вітеньці: «Дивись, дивись, хлопчику, Аю-Даг. Ведмідь-гора, значить. Опустив морду в море і п'є...»

І тут же звідкись справа, прямо під колеса Волги, кинулася чорна кішка. Шофер інстинктивно смикнув кермо, машину труснуло, і вона злетіла як ракета, два рази перекинулася в повітрі навколо поздовжньої осі і врізалася в зростаючий на іншій стороні дороги кипарис. Обняла його своєю жерстяною плоттю. Шофера розчавило в коржик. Бабусю поранило, але не вбило. А бідного Вітеньку винесло через тріснуте вітрове скло і підкинуло так високо, що він зміг ще раз у польоті насолодитися приголомшливим видом на сяючу, почервонілу по краях чарівну синяву, що біжить до далекого горизонту...

Так загинув мій молодший брат.

МАСАНДРА

Кілька разів вони зупинялися в готелі «Масандра», побудованому в однойменному парку наприкінці п'ятидесятих років. У той час поруч із ним ще не було гігантського комплексу будівель — Інтурист, що споганив парк та всю східну Ялту. Південніше готелю, на березі, ще не з'явилася жахлива трапецеїдальних бетонна коробка, а маленька церковка святого Миколая, побудована на початку двадцятого століття добреньким царем для санаторію матросів-туберкульозників, стояла без купола, побита й згиджена.

Радянська Ялта відпочивала щосили. На міських пляжах не було вільних місць. Морська вода смерділа сечею. Вечорами відпочиваючі танцювали й випивали тисячі пляшок білого та рожевого Мускату. Величезним попитом користувалося напівсолодке Кримське шампанське.

З відкритих вікон пансіонатів та санаторіїв долинали слова популярних пісень: *«Расскажи-ка мне дружок, что такое Манжерок... Ничего не вижу, ничего не слышу, ничего не знаю, ничего никогда никому не скажу... Раз-два, туфли надень-ка, как тебе не стыдно спать, славная милая смешная Енька нас приглашает тан-це-вать...»*

Дорога до моря проходила поруч із Будинком Актора. Алік та бабуся бачили там одного разу Райкіна. Він справив враження непривітної, дратівливої люди-

ни. Бабуся помахала йому рукою в старій білій шовковій рукавичці, послала повітряний поцілунок і крикнула: «Привіт, Райкіне! Браво-бравіссімо!»

А народний артист РРФСР скорчив у відповідь буркотливий міну і, опустивши очі, в яких мерехтіло самовдоволене нахабство успішного радянського блазня, демонстративно відвернувся й тієї ж миті безшумно зник.

Ходили вони і до Масандрівського парку. Гуляли по алеях, милувалися екзотичними рослинами, доходили до зарослого лататтям ставка, в якому колись плавали золоті рибки, і йшли назад. Нагулявшись, розстеляли в тіні дуба або граба візерунчасту ковдру, грали в карти, насолоджувалися ароматом акації, рокотанням прибою та приголомшливим видом на вкрите білосніжними баранчиками Чорне море.

Бабуся читала товстенький «Тиждень». Цю газету, що приємно пахла друкарською фарбою, «залишала» для неї знайома кіоскерка. Бабуся не залишилася в боргу — в кожен приїзд дарувала кіоскерці пачок із п'ять «Столичних». Вдома кіоскерка обережно відкривала червоно-білі пачки і викладала сигарети сушитися на підвіконня, а через кілька днів акуратно засовувала їх назад. Курила вона ці сигарети тільки коли до неї в гості приходив її нерозлучний дружок Філемон, за національністю грек, який носив елегантний солом'яний капелюх і тростину з бамбука, теж кіоскер, тільки з набережної імені Леніна, тому він багато про себе розумів і ставився до масандрівської кіоскерки трохи зверхньо. Філемон незмінно приносив із собою пляшку «Чорного Мускату» і коробочку мармеладу. Кіоскерка смажила у крихітному дворикі шашлик. А після того, як Філемон ішов, кожного разу гірко плакала.

Бабуся читала «Тиждень», тому що «там немає політики і є про Москву, про театри, артистів і кіно». Почитавши хвилин десять, вона закривала очі і засипала, і могла запросто проспати години три. Спала вона, втім, не глибоко, ніколи, навіть уві сні, не забувала про свою роль няньки-охоронниці, часто прокидалася і закривала очі тільки переконавшись у тому, що Алік — не робить дурниці, як всі хлопці, а мирно грає в солдатики, збирає квіточки або ловить метеликів великим зеленим сачком. Метеликів цих Алік, хлопчик незлобивий, розглянувши в лупу і показавши бабусі, відпускав на волю (тільки крильця іноді відривав).

* * *

Одного разу погнався Алік за метеликом. За звичайним, сонцевиком. Товстим, волохатим, помаранчевим, із білими цятками на темних кінцях крил, посипаним золотим пилком. Сонцевик сидів на берізці. Мацав щось хоботком. Алік підкрався, заніс сачок, хоппп... сачок розпорів повітря, як надзвуковий літак, але метелик полетів, прошмигнув у останню мить... і понісся широкими змахами, туди-сюди, ніби перебував на кінцях крил величезного невидимого птаха. Алік побіг за ним... він сів на червону квітку маку (бабуся казала йому — не нюхати маків цвіт, заснеш і не прокинешся)... він підкрався... в неймовірному кидку вже було дістав його, але... послизнувся, розтягнувся, та ще й примудрився хряснутися підборіддям о твердий як мармур корінь, що виліз джгутом із землі.

Отямився Алік не на землі. Спочатку і не зрозумів нічого. А потім, коли зрозумів, хотів встати і втекти, але його тримали сильні руки незнайомої йому рудої

жінки, в якій він — незрозуміло чому — лежав на колінах. Вона сиділа на траві, притулившись спиною до трьох перекручених стовбурів тамариску. Босонога ця жінка була вдягнена у довгу блакитну сорочку, під якою, і Алік відразу помітив це, колихалися, як дві боксерські груші, вільні від ліфчика, матові груди. Довге кучеряве руде волосся опадало їй на широкі повні плечі. У верхню петлю її сорочки була протягнута ліловосиня квітка чортополоху. Однією рукою вона міцно тримала Аліка за талію, а іншою гладила йому голову. І причитала.

— Милий мій, не бійся, маленький хлопчику, красеню, кучерявенькій пастушку, ти вдарився, але все мине, полетить бо-бо в небо, як твій золотий метелик, приляж, подихай, відпочинь, червоний камінь полижи, біль зійде-пройде, смокчи, смокчи мою цицю, хлопчику!

Вона розстебнула сорочку, вийняла грудь і сунула Аліку в рот великий рожевий сосок.

І він послухався їй і почав смоктати... і її молоко здалося йому божественно смачним, солодким, як привезена батьком з Самарканда халва. І біль минув. І він заснув у неї на колінах.

Розбудила Аліка бабуса, він лежав на їхній ковдрі, а в роті у нього чомусь була квітка чортополоху. Алік чортополох негайно викинув, схопився, озирнувся.

— Бабцю, а де ця тітка, в блакитній сорочці?

— Яка така тітка? Ти що це ще придумав, шибенику? Ти прибіг з чверть години назад, сказав, що втомився, і приліг. Нікого тут не було, тільки глухонімий із матір'ю повз пройшли, але я їм знаками показала, спить, мовляв... не турбуйте... напевно, в сторону Ста-

лінської дачі пішли, тільки ж не пустять їх туди. Слуги народу... Я тобі не розповідала, адже я тут бувала, коли в палаці ще туберкульозний санаторій був. Завели мене туди, а там усі з відкритою формою. Ох, і дурепа твоя бабуса. Потім всіх хворих звідти поганою мітлою погнали. Ірод проклятий...

* * *

З глухонімим хлопчиком та його доброю турботливою матусею вони познайомилися приблизно за тиждень до цього. Сиділи в Масандрівському парку на ковдрі та карткові будиночки будували. Раптом почули якийсь гул, ніби літак летить, і тієї ж миті з найближчих кушів вилетів невеликий іграшковий вертолїт, покружляв над нами, зачепився за гілку і впав прямо на ковдру. Алік взяв його в руки, покрутив, розглянув... таких дорогих іграшок у нього зроду не водилося. Тут з тих же кушів вискочив худенький сумний хлопчик і кинувся до Аліка. Вихватив вертолїтик у нього з рук, притиснув його до грудей, відбіг кроків на п'ять, вирячив неприродно очі, з яких бризнули сльози, великі, як кришталеві підвіски на бабусиній люстрі, упав, розпластався на землі і став корчитися, битися й гортанно мукати. Мукання це було нестерпним... неначе диявол стогне і регоче.

Досвідчена бабуса подумала, що у хлопчика стався напад епілепсії і хотїла було відкрити йому рота та затиснути йому між зубів колоду карт (перше, що попалося під руку), щоб не відкусив собі язика і не задихнувся. Але тут підбігла захекана мати хлопчика, повна блондинка з бурштиновим намистом на дебелїй груді та бурштиновим же браслетом на пухкій ручці

(на інший її руці поблискував золотий годинник), м'яко відтіснила бабусю тілом від сина і сказала: «Нічого, нічого, дякую, не треба нічого робити, випадок пройде сам, це не епілепсія, Марік просто злякався, подумав, що його іграшку у нього забрали... через п'ять хвилин він встане... Марік глухонімий, сприймає світ не так, як інші... дозвольте відрекомендуватися... Мері Гдальївна».

Марік піднявся вже через хвилину, переконався, що вертолітик у нього і в порядку, тут же завів його, пустив і побіг за ним. Мери Гдальївна обережно присіла на край ковдри і розповіла про сина.

— Слух він втратив через ускладнення після кору, коли йому ще й двох рочків не було. Здоровий був хлопчик і тямущий. Почав говорити. А тут кір... Кілька років довелося витратити на лікування ускладнень. Хлопчик у свої вісім років так і не зрозумів, що з ним сталося, до контактів з іншими дітьми практично не здатний. Він їх просто не помічає.

Тут Мері Гдальївна винувато глянула на Аліка.

— Усе життя складається з повторюваних ритуалів, які не можна порушувати... Марік терпіти не може, коли хто-небудь чужий якимось вторгається в його сферу... Якби ти ще раз узяв в руки його іграшку, з ним би знову трапився напад. А під час нападу Марік часто кусає себе за руки, одного разу навіть зашивати довелося, — закінчила Мері Гдальївна, ще раз винувато глянувши на Аліка. Витерла дрібний бісер поту на лобі рожевою хусточкою з вишитим на неї дельфінчиком, зітхнула.

— А ви не зверталися до московського професора П.? Він світова величина в лікуванні аутизму, можливо, і Маріку зміг би допомогти, я можу посприяти.

Бабуся не могла не похвалитися своїми зв'язками в московському лікарському світі. Аліку стало ніяково. Мери Гдальївна ввічливо подякувала бабусі і побігла за сином.

Глухонімого і його мати вони зустрічали в Масандрі ще кілька разів. Кивали один одному, бабуся перекидалася з Мері Гдальївною парою московських артистичних пліток, згадувала і інших професорів. Алік будував, як міг, співчутливу фізіономію, мати і син йшли далі.

Алік дійсно співчував Маріку, але набагато гостріше співчуття було почуття заздрості. Йому страшенно хотілося самому пограти з вертолітиком, завести його та пустити літати в небо і ганятися за ним по Массандрівському парку.

Алік думав про це і встромляв і встромляв свій складаний ніжик в невелику дощечку, що лежала на землі. Фокус полягав у тому, щоб ніжик один раз перекинувся в повітрі і розщепив дощечку рівно посередині. Потім потрібно було також розщепити дві половинки і так далі, поки на землі не залишаться тільки палички, шириною в сірник. Алік міг розщепити й сірник — і дуже пишався цим.

* * *

Через кілька днів жінка-адміністратор, що чергувала в холі готелю, розчервоніла від новини, що аж розпирала її, повідала бабусі, що по околицях Масандри нишпорить сексуальний маніяк, який втік із бахчисарайської лікарні. Міліція шукає його щосили, але поки не знайшла. Перед тим, як втекти з лікарні, ма-

ніяк нібито зґвалтував молоду касирку і вкрав з її каси тисячу рублів!

— Зґвалтував касирку! Вкрав тисячу рублів! — повторювала адміністраторка патетично, заочуючи очі.

І ось тепер лиходій роз'їжджає собі по Криму і псує хлопчиків та дівчаток. Слава богу, поки нікого не вбив!

Порадила бути обережною, щоб не відпускати Аліка гуляти одного і — якщо що, швидко повідомити їй або в міліцію.

Життя бабусі та Аліка після отримання цієї звістки не змінилося. Бабуся, яка пережила війну і евакуацію, через якогось там — мерзенного шкідника, як вона висловилася, звичок змінювати не хотіла. Після сніданку вони йшли на пляж. Поки Алік плавав, бабуся не відриваючись на нього дивилася. Потім обідали в їдальні, не звертаючи увагу на те, що тамтешня їжа пахла тухлятиною. Потім відпочивали годинку у себе в номері і відправлялися до Масандри, шукати тінь та прохолоду.

Так було і того дня. Вони знайшли підходяще тінисте місце, розстелили ковдру, зіграли раз п'ять у підкидного... попили теплої кип'яченою води з термоса... з'їли кілька бубликів і карамельних цукерок... бабуся почитала «Тиждень» і задрімала, попередньо строго вказавши Аліку на межі його ігор.

Аліку тут же страшенно захотілося ці межі порушити. Погравши трохи в ножики, він присів на ковдру і почав від нудьги гортати бабусину газету... дочекався того моменту, коли неголосне мирне хропіння його бабусі стало більш-менш регулярним, тихенько піднявся і побіг навшпиньки у напрямку до колючих заростей, метрів сто від їх ковдри. Тому що йому здалося, що там,

за ними, майнула знайома синя сорочка. Йому страшенно хотілося, щоб руда ще раз показала йому свої груди. Він уявляв собі це кожен день сотні разів, і в його паху спалахував бенгальський вогонь. Гасити його він ще не вмів.

Метрів за десять до чагарнику, він раптом почув знайоме мукання. Ага, подумав Алік, значить, десь тут розгулює цей, глухонімий. Про маніяка Алік і думати забув.

Колючий чагарник був посаджений кругом-бубликом. Мукання глухонімого явно долидало з його порожній середини. Розглянути Алік нічого не міг — через густе листя. Обійшов навколо чагарнику, знайшов вузький лаз і поліз по ньому, намагаючись не шуміти. Так само тихо виліз із зеленого тунелю... випростався і побачив усередині зарослого густою травою кола прив'язаного товстою мотузкою до дерева Маріка. Марік був голий, в роті у нього був кляп, його ж згорнута в трубку маечка. Стегна його були розведені... Перед ним сидів якийсь тип, напевно, маніяк. Обличчя його було на рівні Марікова живота. Що він робив, Алік не зрозумів, але йому здалося, що прив'язаному до дерева Маріку це подобається. В його тихому муканні було щось від томного котячого бурчання.

І тут начебто хлопавка вибухнула в голові у Аліка. Все раптом змінилося.

Як же він раніше не здогадався! Не було тут ніякого маніяка. Це вона, та, руда красуня, пестила глухонімого. Обіймала його, гладила, цілувала його груди і живіт. А Марік дивився на все око на її оголені груди, що труться об його коліна, і пристрасно нявчав. Скажені ревності вжалили Аліка в серце.

Бабуся трясла його за плечі.

— Прокидайся, прокидайся, синку! Додому пора! Тут міліціонери приходили, Маріка шукали, пропав! Мати побивається. Як її... Гдальївна з бурштину... Її в сусідньому корпусі, в кабінеті медсестри, валеріаною відпоюють. А ти спиш і спиш.

— Ба, я знаю, де Марік.

— Спаси і збережи нас, Цариця Небесна! Де?

— А он там у густих кущах.

— Ти звідки знаєш?

— Мені наснилося.

— Що за нісенітниця?

Пішли проте дивитися. З великими труднощами Алік умовив бабусю пролізти крізь зелений лаз. Бабуся лізла, охала і божилася. Вилізли вони, тримаючись за руки.

Поруч із деревом лежала якась велика роздерта червона лялька.

Бабуся ахнула, швидко закрила Аліку рукою очі і у цю ж мить, не кажучи ні слова, погнала його через лаз назад і сама поквапилася за ним. До тіла навіть не підійшла.

Через двадцять хвилин на місці злочину вже була міліція. Аліка замкнули в готельному номері. А потім його там же в присутності бабусі допитували двоє слідчих — високий молодий блондин і кремезний чорнявий, постарше. Чорнявий смикався, бризкав слиною, істерив, погрожував колонією, блондин був коректний, намагався розговорити хлопчика, задавав питання, що не мають відношення до справи.

Алік твердив: «Ловив метеликів сачком, почув мукання, проліз крізь лаз, побачив щось, не знаю, що, злякався до смерті, побіг назад до бабусі і заснув...»

На наступний день Алік у кинутій кимось у готелі газеті прочитав, що Маріка до смерті запирялі ножом, який оперативники знайшли поруч із трупом.

* * *

Через пару днів маніяка взяли в Алушті. Він був легко поранений — у нього були порізані руки і на щоці червоніла довга, але неглибока рана. Маніяк звернувся за допомогою в одну з алуштинських поліклінік. Лікар повідомив про його появу в міліцію і почав обробляти порізи. Під час арешту маніяк серйозного опору не чинив, городив якусь нісенітницю, зокрема бурмотів щось про руду bestію та її пастушків.

Аліка водили на впізнання... він повадився неспокійно, трясся, а коли йому показали підозрюваного через дзеркальне скло, втратив свідомість — Аліку здалося, що маніяк докірливо дивиться йому в очі і показує пальцем на поріз на щоці. Йому дали понюхати нашатирю і відпустили. А маніяка засудили і розстріляли через чотири місяці, незважаючи на відсутність визнання і статус душевнохворого.

Руду жінку Алік більше ніколи не бачив.

Подальше життя його проходила без особливих пригод. Закінчив МАІ, працював, одружився, розлучився. У дев'яностому році переїхав до Німеччини.

Я познайомився з ним у Дрездені, на вечорі у спільних знайомих. Там він і розповів мені цю історію. Коли я прямо запитав його, чи вбив він Маріка, він від-

повів так: «Ти письменник, думай сам. А я... не знаю... я розповів тобі все так, як все це пам'ять зберегла. Од- не тільки можу додати — ніжик мій улюблений, мета- левий такий, з вітрилом, я в той день втратив. Шукав потім, шукав, але все марно. Через день купив такий же потихеньку в канцелярському. За тридцять п'ять копі- йок. Щоб бабуса не помітила».

ХМАРА ООРТА

Багато голлівудських ужастиків скроєні безсоромно нехитро. Група школярів або студентів відправляється на природу. На пікнік, в ліс, на узбережжя або додому, на канікули, або ще кудись. Дурні підлітки, звичайно ж, вибирають не ту дорогу, ставлять намети не там, де потрібно, лізуть не в ту печеру або не на ту гору, заїжджають в підозрілі провінційні містечка, зупиняються не в тих мотелях, відвідують нехороші бари, в яких задирають не тих людей. У них ламається машина, відмовляють мобільні телефони, закінчується провізія й вода, черевики і рюкзаки натирають їм ноги і спини, вони падають, підвертають ноги, потрапляють в капкани. Сваряться, з'ясовують відносини, згадують давні образи.

Кошмар зазвичай починається в сутінки або вночі...

Помурижів і помучивши своїх нещасних героїв безглуздим ходінням по лабіринтах жаху, режисер приступає до їх систематичного знищення. І вони слухняно гинуть один за одним. Як за розкладом. Все, крім одного або однієї, необхідної творцям фільму для того, щоб розповісти, як на неї та її друзів полювали, як їх принижували, вбивали, пожирали спочатку перевертні, відьми, вампіри, грубі сільські хлопці з сокирами, мерці, мутанти, гігантські змії та комахи, привиди або прибульці з далеких планет.

Зазвичай це дуже нудні фільми. Школярі та студенти — всі, як на підбір, примхливі, уперті, легковажні. На розробку їхніх характерів у творців таких фільмів просто немає часу. Адже тут справа йде не про психологію, а про членоушкодження. Події і ситуації — навіть не висмоктані сценаристом з пальця, це було б не так вже й погано, все світове мистецтво і література висмоктані з пальців їх творців, а смиренно взяті напрокат із популярних збірок кіно-штампів.

Сильний, ставний і зухвалий красень, синок багатого тата, що безкарно ображає своїх приятелів на початку фільму, гине першим. Він — жертва мстивого комплексу невдахи-сценариста, сутулого і сором'язливого бідняка.

Загибель сексапільної і нахабною красуні-блондинки з довгими стегнами і важкими силіконовими грудьми (блондинок може бути і дві, і три, якщо бюджет дозволяє) глядачі смакують, потіючи і пускаючи рясну слину, особливо довго. Ці сцени і є зміст фільму, його єдиний козир. Все інше — тільки упаковка.

Та, що простіше, майже поганенька, але з характером, найчастіше виживає. Їй дозволяється, так вже й бути, перетворитися і стати красунею. Іноді, втім, роль Попелюшки доручається нерішучому виродку, що вічно себе соромився. Вибір залежить не стільки від гендерної орієнтації режисера, скільки від примх грошових мішків, які вкладають у виробництво фільму гроші.

Злобуни — неприродно, катастрофічно злісні.

Кожен раз мене вражає їх енергійність і цілеспрямованість. Господа, поклавши руку на серце, ну на біса метушитися, кого-то вбивати... люди всі однакові...

тільки упаковки різні... одного вб'єш, а сім мільярдів залишиться... Нудно, не гігієнічно і карається! А їм, злобунам, не нудно! Вони — ентузіасти! Фанатики.

І як майже всі фанатики і ентузіасти, вони позбавлені індивідуальності, у них, як і у святих, є тільки атрибут. Електропила, ножиці, сокира, маска, кухонний ніж (один герой трошив черепа супостатів вирваним зі стіни сортиру пісуаром)... Лиходії чекають хлопчиків та дівчаток в якихось смердючих підвалах, шахтах, горищах, гарчать, кусаються, п'ють кров... паршиве заняття. Випили б краще пива. Їх можна тільки пожаліти. Цим бідолахам судилося загинути в кінці вистави і чарівно воскреснути в сіквелі, якщо фільм з якоїсь, відомої тільки олімпійським богам, причини принесе прибуток.

Я рідко дивлюся подібне кіно до середини, зазвичай, трьох-чотирьох хвилин вистачає.

Але іноді тканина мого життя так стоншується, що їй потрібна кіно-латочка. Тоді я відкриваю в інтернеті перший-ліпший треш-фільм (гарне кіно, як і хороше вино, можна винести, тільки якщо ти міцний духом і здоровий, під час нудьги або хвороби можна і потрібно дивитися тільки погань і пити тільки мінеральну воду) і намагаюся з його допомогою відволіктися від власного трешу. Дивлюся фільм, насолоджуюся його дебільними прийомами, цинічно дозволяю підсвідомості переплітати мої, ще живі волокна із штучним волоссям чужої комерційної фантазії. Відриваю його від розчісування старих ран. І потихеньку готуюся так до кінця, до зникнення. Фільм адже і є одна з форм небуття. І наше з ним злиття подібно смерті.

Дивлюся, сміюся, дрімаю... але іноді прокидаюся, тому що натрапляю на незрозумілі зближення, збіги.

Так, панове, і зі мною, в справжнісінькому реалі відбулися кілька кошмарних історій, що нагадують подібний фільм. Нещодавно, в спеку, в розслабленні тіла і немочі душевної я згадав одну дивну подію. Це сталося недалеко від Бахчисарая, в печерному місті Тепе-Кермен, на початку сімдесятих років минулого століття.

* * *

Після закінчення дев'ятого класу я поїхав не на морі відпочивати, а працювати. У Кримську Обсерваторію. Допомогли знайомі батька. На два місяці. Лаборант на півставки. Сорок ре. Нарешті втік від предків! Як же вони мені набридли! І батьки, і школа, і столиця першого в світі, і її мешканці.

Радувало і збуджувало мене все — запашне степове повітря, вежі з розсувними куполами, схожі на мінарети особливої релігії, що живиться енергією неба, занедбані татарські грушеві сади, пляшка лікеру Бенедиктин, куплена в перший же день свободи в продмазі і розпита у блаженній самоті, приголомшливий вид, що відкривається з нашої наукової гори на вершину Чатир-Дага, який нагадує гігантського сфінкса з відрубаною головою, західна музика, яка звільняла від гніту похмурої радянщини і яку ловила на коротких та середніх хвилях радіола — Рігонда, що стояла в коридорі гуртожитку, колективні поїздки вчених та студентів до Ялти... але найбільше, звичайно — нові знайомі дівчата. Шістнадцятирічна донька мого шефа, професора Карабая, струнка як тростинка татарочка з фіолетови-

ми очима Зухра і її однокласниця Оксана, що фігурою нагадувала «Помону» Майоля з Пушкінського музею, вони жили в старовинному кремовому особняку для начальства в ста метрах від студентського барака, в якому я займав окрему кімнатку. Точніше — відгороджену перегородкою від довгої спальні студентів і аспірантів-практикантів нішу площею в чотири квадратні метри, в якій містилося спартанське ліжко, покрите тюремною дірватою ковдрою, забруднена табуретка і списана паскудна тумбочка, що служила за сумісництвом і обіднім столом.

Не буду забирати час у читача описами студентських пиятик, купання в Чорному морі, покупок персиків і чорної Асми на базарі, відвідування Чуфут-Кале і Ханського палацу в Бахчисараї, античних руїн у Херсонесі, діорами «Штурм Сапун-гори» і пам'ятника матросу Кішці в Севастополі, приголомшливих безсонних ночей, проведених поруч із телескопом-рефрактором (кожні тридцять секунд треба було, дивлячись у двометрову трубу, уточнювати мікрогвинтами напрямок оптичної осі, старий механічний пристрій, що компенсує обертання Землі, був недосконалим), чудесним трофейним цейсівським інструментом, яким я фотографував, з витримкою в сорок хвилин, у пошуках нових та наднових, відчинену пашу всесвіту — засіяне яскравими зорями кримське небо в районі сузір'я Волосся Вероніки, нудного процесу прояви фотопластинок і болісно довгої роботи на блінк-компараторе. Перейду до справи.

Пішли ми одним спекотним недільним ранком у печерне місто Тепе-Кермен, розташоване на конусоподібній горі-останці, теж, до речі, прекрасно видною з обсерваторії.

Ми — це Зухра, Оксана, я, а також рудоволосий, веснянкуватий і милий п'ятнадцятирічний син професора Троїцького Максим, що марив Жюль Верном, якого через його захоплення і вік все за просто звали Діком Сендом або Капітаном, чим він, гадаю, потай пишався. Капітан вічно крутив у руках невеликий металевий гребінець, чухав їм свою буйну гриву і стверджував, що гребінець цій срібний колись належав самому Жюль Верну, про що свідчить нібито гравірований напис французькою мовою.

А ще з нами в похід вирушив аспірант Шігаров. Щуплий, маленький, допитливий, схиблений на своїх змінних зірках і злегка закоханий, здається, в пишнотілу Оксану, учень Карабая. Свою закоханість Шігаров маніфестував своєрідно — весь час йшов недалеко від Оксани, ніби як хвостик, і уважно, ніби спектральний аналіз мурах проводив, дивився через свої товсті старомодні окуляри в землю, вперто мовчав і посміхався. Зухра і Оксана кидали на нього нишком зухвалі погляди, переглядалися і хихикали, і він ці погляди помічав, але вигляду не показував, а тільки ще уважніше дивився вниз і ще наполегливіше мовчав.

Мовчав втім, не тільки Шігаров, мовчали всі. Хвилин тридцять чутним був тільки скрип наших кедів та сандалів, шурхіт камінців під ногами, шелест листя та завивання жаркого вітру, що розривалося між плавками на південному сонці пагорбами.

Я попросив Капітана розповісти нам що-небудь з Жюль Верна. Знав, що це буде весело. Кілька днів тому він переказав мені роман «Із Землі на Місяць». Поки я на блінк-компараторе працював. Години чотири розорявся. Я ледве зі стільця не впав. Капітан мав фено-

менальну пам'ять, легко входив у ролі, рвав і метав, пирскав слиною і жестикулював. Був при цьому абсолютно серйозний. Мені хотілося і самому посміятися, і позбавити дівчат, і... представитися Зухрі — скромною, але симпатичною альтернативою інфантильному слововержцю Капітану і безнадійно старому мовчазному аспіранту-очкарику.

Струнка татарочка з фіолетовими очима мені дуже подобалася, але ніяких почуттів у я в ній, як не старався, викликати не міг. За три дні до нашого походу я був у гостях у її батька, професора Карабая, що не ймовірно швидко тямив і тому дивився на всіх скептично, в доастрономічній своєї юності, до речі, він професійно грав джаз на тенор-саксофоні. Розповідав йому про свої успіхи на ниві пошуку наднових. На жаль, я так і не відкрив жодної нової зірки, слава пролетіла повз мене, як синя пташка, навіть не зачепивши своїм світлим крильцем, а п'ять років тому тут один студент-практикант — без всяких телескопів та блінк-компараторів — відкрив Нову в сузір'ї Качки, просто так, повертаючись із макаронами та півлітрою під пахвою з магазину. Сенсація! Його вітали-обіймали, всі телескопи звичайно тут же жадібно на Нову наставили, телеграми розіслали. Незабаром однак з'ясувалося, що до нього цю ж зірку відкрили японці, голландці і острівні китайці.

Після неприємної розмови, в кінці якої мені дісталася від професора за неакуратність, я був запрошений на вечерю. Сидів за столом навпроти Зухри, намагався на неї не витріщатися і вести себе гідно. Майже вийшло. Лише один раз я все-таки не втримався і проникливо-закохано (юності так хочеться, щоб її любили!) Гля-

нув у вічі своєї милої, потім набрався мужності, підвівся і почав проголошувати тост в її честь, але ніхто мене не слухав, і я сіл, ковтнув «Боржомі», закашлявся і почервонів, як варений рак. Зухра, коли я почав кашляти і червоніти, здригнулася, скептично, як батько, на мене подивилася, капризно повела плечима, похитала головою (це означало — ні, ні за що і ніколи) і тієї ж миті відвела очі.

* * *

Капітан почав урочисто.

— П'ятнадцять днів вирував Тихий океан!

Мене тут же задушив напад сміху. Подібні фрази здавалися мені тоді (і здаються зараз) нескінченно, нещадно дурними і смішними. Навколо нас тягнулися безводні степові простори. Триваюча вже місяць посуха пофарбувала чагарники і дерева середнього Криму в коричневі тони, трава пожухла, річка Кача пересохла... Тихий океан!

Дівчата уважно слухали Капітана. Оксана дивилася на нього з повагою. Зухра зосереджено жувала травинку. Шігаров посміхався і дивився вниз. Зрідка, втім, знімав окуляри, піднімав голову, мружив очі, оглядався і давав нам короткі вказівки, куди йти. Він в Обсерваторію їздив щоліта і знав її околиці так само добре, як сузір'я кримського неба.

— Прикмети Негоро: чорна борода і татуювання на руці...

Я здогадався, що Максим переказує нам не роман, а відомий фільм сорокових років, в якому роль капітана Гуля виконав Олександр Хвиля, що грасировав поперному та безбожно перегравав, а Діка Сенда — мо-

лодий Всеволод Ларіонов. Фільм цей недавно транслювали по телевізору і багато вчених та студентів нашої станції його дивилися.

Капітан підстрибував, як коник, ризикуючи втратити свої веснянки, і горлав голосом Хвилі, задихаючись від надмірного пафосу: «Лобурі! Нероби! Будь-який з вас не вартий і стоптаних чобіт із лівої ноги мого юнги Діка Сенда. 120 порожніх бочок на борту “Пілігрима”! Коли ми йшли від мису Горн, кити реготали нам услід. Вони плювали нам на корму! Пасажири? Мій “Пілігрим” — не яхта для прогулянок. Я китобій, а не візник!»

Потім раптом перетворювався на кузена Бенедикта і бекав: «Я вивчаю ентомологію, велику науку про комах! Це безумовно тварина хребетна! Собака з породи австралійських дінго».

Потім знову ревів Хвиля: «Ось ваш блакитний тарган! Кит! Гарпун в порядку? Остроги, списи? Чотириста чортів!»

Неповторно зображував Негоро-Астангова, нашіптував вкрадливо: «Я служив на кращих пароплавах лінії Марсель-Гонконг. Досконало знаю французьку кухню! Пасажири будуть задоволені!»

А потім додавав отруйно: «Чи не забуваєте, що це Ангола, а не П'яте авеню! Капітан Сенд, чи не зволите баранчика по-африканськи?»

Ніжно муркотів: «Мій хлопчику, чи зможеш ти знайти дорогу в цьому страшному океані?»

Ставав схожим на архангела, коли промовляв репліки Діка Сенда: «Я поведу корабель за компасом! Тільки б нам досягти Америки! Земля! Я бачу густий ліс, зелені галявини, безліч струмків! Геркулес, негайно затримати Негору! Гарріс втік, він заодно з Негоро, він підлий зрадник!»

Задихався від сарказму, стаючи работорговцем Альвеца: «Сеньйор Перейра! Радий вас бачити без мотузки на шії! Клянуся, цей хлопчик вилікує мене від ревматизму! Передайте його величності, королю Мауни-Лунгу, що я завтра принесу Сенда в жертву, замінивши їм старого коня».

* * *

Через його драматичне мистецтво ми й не помітили, як підійшли до конусоподібної гори. Подякували оповідачеві. Оксана його обняла і поцілувала. Потім піднялися по осипу до нижньої, схожої на величезний кам'яний автобус скелі, обігнули її і почали сходження по північній, відносно похилої стороні, зарослої ліском і чагарниками. Молоді ноги легкі — ми швидко досягли плато.

Пострибали, побігали, подивилися на розкішні краєвиди. Шігаров зробив кілька фотографій стареньким ФЕДом в потертому чохлі, що бовтався на його шії, дівчата сплели невеликі вінки з жовтих та синіх квітів, що незрозуміло як вижили серед каменів. Ще годинку побродили по печерах, тоді ще не пописаних безмозкими туристами. Знайшли підземну церкву з колонами і напівзруйнованою хрестильнею. Я, як завжди в старих будівлях, зосередився і спробував проникнути в інший пласт часу, розчути грецьку літургійну музику тисячолітньої давності. Але нічого не почув, крім радісного сміху нашого юного Капітана, що вліз в одну з могил, склавши руки хрестом на грудях, та злякав своїм виглядом і виттям полохливу Оксану.

Пішли з підземелля і влаштували пікнік. Сіли коло обриву, в тіні невеликої стіни, там, де в старовину ви-

сочіла сторожова вежа. На її місці стирчав, як зуб, високий камінь. У скелях поруч з ним чи то природою, то чи людиною були вибиті круглі отвори. Ми розвели в одному з отворів багаття, з'їли бутерброди і груші, напилися несмачної води з фляжок, поговорили.

Розмова не клеїлась.

Я хотів було попросити Діка Сенда, що запекло розчісував свої непокірні патли, розповісти нам про капітана Немо і Наутілус, але, подумавши, передумав. Тактика моя — послужити чарівним контрастом очманілому оповідачеві та мовчазному аспіранту — успіху не принесла. На мої боязкі спроби заговорити з моєю коханою про історію Тепе-Кермена (в моєму арсеналі зберігалися відомості зі спеціально простудіюваної в бібліотеці книги «Печерні міста Криму» і мною самим придумані легенди — про чорних черниць, які перетворилися на кам'яних кротів і про печерну королеву Сигідію, яка врятувала своєю красою улюблене місто від гніву хана) Зухра реагувала мляво і дивилася в бік. А потім шушукалася з Оксаною і сміялася. Я вирішив завести з всезнаючим Шігаровим розумну астрономічну бесіду. Тому що міг дечим блиснути. Поговорити мені хотілося тоді про ще гіпотетичну, загадкову хмару Оорта, величезний сферичний простір навколо Сонця, радіусом мало не в світловий рік, з темних і похмурих глибин якого прилітають іноді в нашу, світлу частину Сонячної системи, комети з брудними крижаними ядрами. Ці хвостаті небесні тіла, кажуть, можуть запросто знищити життя на нашій затишній блакитній кульці.

Але бесіду почати мені не вдалося, тому що як раз у той момент, коли я відкрив рота, і почався жах.

Важко передати словами відчуття від метаморфози, що сталася геть зненацька. Світ навколо мене втратив колір. Вітер затих. Зникли шуми і запахи. Наставало щось нове.

І скелі, і небо, і дали, і вогонь в багатті — все стало раптом синяво-сірим і як би двовимірним. Перетворилося в контрастну, не дуже різку фотографію.

Я відчував грізне наближення чогось катастрофічного, фатального. Те ж саме напевно відчували мешканці Тепе-Кермена, коли в очікуванні появи полчищ Ногая вперше почули, як доноситься з-за пагорбів тупіт тисяч коней. Хрускіт та стогін землі.

І це страшне наблизилося і вдарило мене в груди нудною хвилюю.

Несподівано почулися якісь сиплі голоси. Неначе простір скрутили в диявольську телефонну трубку... я почув переговори мешканців пекла.

Каркаючий голос запитав, грубо спотворюючи слова: «Це хто такі? Біляки, що не втекли? Буржуазне кодро? Або зелені? Що будемо з ними робити, Паличу?»

Йому відповіли: «Відразу видно, з якого городу овочі. Контра. Так, товаришу Прялий, дівок — у підвал до тітки Розі. Оприбуткувати і за видатками. Пацана і очкарика на допит до товариша Куна. Хоча... Чого тягти та баляси точити? Вказівку зверху маємо ясну. З обриву їх... Та не забудь трофеї для Євдокимова!»

До нас підійшли сіро-сині люди, що відокремилися, як тіні від скель. Схожі на червоноармійців з фільмів про Громадянську війну. Двоє — у запорошених шоломах з зірками, один, маленький — татарин, другий, побільше — чомусь зі страшно знайомим обличчям. Хто це, чорт забирай?! Третій був оперезаний нахрест ку-

леметними стрічками. Широкий та міцний, як старий дуб, революційний матрос у тільнику та бушлаті. Четвертий — потвора з проваленим носом, ніби як солдат, у рваній шинелі та в капцях. Питаю, мабуть, потвора, а відповідав матрос.

Ми застигли в шоці. Я так і не встиг закрити рот. Був паралізований.

Скільки тривав шок — не пам'ятаю. Пам'ятаю тільки, що раптом чітко розчув якесь клацання. Це Шігаров клацав своїм ФЕДом!

Тут все швидко закрутилося. Неначе включився і затріщав кінопроектор!

Понеслося чорно-біле кіно.

Потвора якось боком підскочив до Шігарова, вирвав з його рук камеру, жбурнув її на камені і вдарив аспіранта в скроню прикладом гвинтівки. Той повалився, як мішок (зазвичай пишуть — як сніп, але я ніколи не бачив снопів, що валяться). Окуляри його відлетіли в сторону, блиснувши склом. Солдат дістав широкий багнет і відрізав у лежачого вуха. Виколов йому очі, потім підняв аспіранта однією рукою за шкірку і кинув, як кошеня, в прірву. І задоволено закрякали.

Шафа-матрос зловив П'ятнадцятирічного Капітана, що схопився та спробував втекти, згріб та обійняв його ведмежим обіймами, вкусив його губи так, що кров потекла по неголеному підборіддю, і тут же задушив нещасного величезними руками з роздутими хижої хвилюю нігтями. Відрізав Діку Сенду вуха та ніс і кинув спотворений труп у прірву.

Ті, двоє, в запошених шоломах, вчепилися як кліщі в волаючих дівчат, що відчайдушно відбивалися. Повалили. Татарин — Оксану, а інший, зі знайомим до

болю обличчям — Зухру. Грубо розсунули їм стегна, зірвали нижній одяг. Після згвалтування татарин відірвав Оксані груди, а той, інший, розпоров напівмертвій Зухрі живіт. Трупки теж покидали в прірву.

Мене лиходії наче й не бачили.

Вбивці зібралися в групу... глухо заговорили про щось... злилися зі скелею, пропали.

Я залишився біля каменя один, у страшному чорно-білому світі.

Жах, однак, і не збирався припинятися. І ось... мої друзі знову сидять навколо багаття. З'являються сірі. Сцена насильства повторюється. Хтось вперто ще і ще раз прокручував страшне кіно.

Тільки коли кошмар повторився раз тридцять, я зрозумів, що треба робити, і стрибнув у прірву.

Мені здалося, що я лечу, а пружне повітря тримає мене, як птицю, але через мить я побачив скелі, що стрімко наближалися, і заплющив очі. Я чув, як тріщав мій хребет, що ламався навпіл, відчув, як з горла хлинула кров і серце, проткнуте ребром, перестало битися.

У мені і навколо мене розлилася, як молоко, біла тиша смерті.

* * *

Коли я прийшов до тями — в холодному поту — світ навколо мене знову був кольоровий, галасливий і пахучий. Жарило помаранчеве Сонце. На моє засмагле коліно всілася велика бурштинова бабка. Ніяких червоноармійців поруч не було. Не було і слідів крові на каменях. Не було чомусь і моїх друзів.

Я все ще сидів там, біля стіни, поряд з каменем-зубом. Навіть наш вогнище не потухло!

На каменях валялись — фотоапарат, окуляри з тріснутими стеклами, гребінець і два вінки з жовтих та синіх квітів.

Я вирішив не нервувати, по печерах не бігати, а просто піти назад, до Наукового. І спробувати жити далі так, ніби нічого не сталося. Можливо, це все якийсь потворний розіграш? Помилка уяви? Бачення? Міраж? Або підсипали мені злі дівчата якусь снодійну гидоту в воду? Або Капітан придумав якийсь дикий трюк?

Трюк?

Я змусив себе подивитися з обриву вниз, на щастя нічого страшного там не виявив і пішов з Тепе-Кермена, прихопивши з собою камеру, окуляри, вінки і гребінець. Зорієнтувався і через дві з половиною години вже лежав на ліжку в своїй одномісній норі в гуртожитку. Сховав предмети в тумбочку, а вінки повісив на цвях. Прийняв крижаний душ в брудній душовій. Повечеряв, чим бог послав, закрив очі і терпляче чекав, коли хто-небудь з друзів, що мене покинули, прийде і все розповість, і ми посміємося разом. Ніхто проте не приходив.

* * *

Я вийшов зі свого укриття пізно увечері і почав розпитувати студентів, що ліниво брели до своїх інструментів, про дівчаток, Капітана і Шігарова. На мене дивилися здивовано. Позіхаючи, крутили пальцем біля скроні. Радили менше пити. Зустрів на вулиці професора Карабая, вибачився і запитав, де — хай йому грець — його дочка, її подруга, де син професора Троїцького та аспірант Шігаров. Привів його до своєї кімнатки, показав йому окуляри, фотоапарат, вінки і гребінець.

Карабай, злегка кривлячи рота, покліпав, скептично подивився на вінки і виголосив своєю звичайною скоромовкою з легким татарським акцентом: «Ви, Антоне, перевтомилися. Може, занадто довго на сонці бігали? Окуляри це ваші, і гребінець ваш, і ФЕД, наскільки я знаю, ваш, ви з ним сюди приїхали. Прекрасна камера, точна копія німецької Лайки. Ніякої дочки Зухри у мене немає і ніколи не було. На нашій станції ніколи не працював ніякий Троїцький і не було тут ніякого Максима-Капітана, а у мене ніколи не було аспіранта на прізвище Шігаров. Вам, напевно, треба пропустити одну нічну вахту. У медпункт зайдіть. І на блінк-компараторе день не будете робити. Полежите на ліжку, почитайте щонебудь або поспіть. Пам'ятайте, у нас на станції — сухий закон. До речі... Ви випадково червоних мухоморів не їли? Аманіта Мускарія. Деякі місцеві взяли моду. Галюцинують, а потім зайнятих людей від роботи відволікають. Ну мені пора, небо не чекає».

* * *

Після цієї відповіді я почав себе щипати, не допомогло.

Згадав, що ніколи не обідав у Карабая. Ділові розмови ми вели тільки в лабораторії. І я дійсно носив окуляри. Напис на гребінці був російською! Дорогому Антоші від бабусі та дідуса.

Може, у мене ангіна і я в бреду? Або й справді червоний мухомор з'їв?

Аманіта Мускарія... улюблена їжа північних оленів і шаманів...

Та не їв я ніяких мухоморів, що за дурниця! І галюцинацій у мене ніколи не було. Та ще таких мерзенних... червоноармійці... відрізані вуха.

Останньою моєю надією залишався фотоапарат ФЕД.

Я обережно перемотав касету, вийняв негатив, проявив і закріпив його в лабораторії. Висушив плівку. З серцем, що судорожно билося, перевірів — чи не засвічена. Ні, не засвічена. На всіх кадрах — ландшафти, портрети, фігури. Ось купола Обсерваторії. Вид на Чатир-Даг. Дорога на Тепе-Кермен. Печери... Церква... Колективний портрет... Кого? Не розбереш. Начебто нас. Дівчата з вінками на головах, які сидять біля багаття... Стіна, той самий камінь... Отвори в скелі. Капітан з гробінцем... Аспірант в окулярах... Ось і проклятий матрос... Татарин... безносий...

Господи, а це хто??!

Нестерпна правда відкрилася переді мною в усій своїй жахливій наготі!

Я впізнав особу того, хто катував мою кохану.

ЗМІСТ

ВТОРГНЕННЯ

Вторгнення.....	5
Я люблю тебе, життя	21
Зимова казка.....	31
Тасманійський тигр	39
Оранжерея, щури та підлоговий годинник.....	50
Лобне місце	60
Страшна здогадка	66
Кінець.....	75
Андріївський зал	77
Дзвінок	80
Суд.....	85
У раю.....	91

ОПОВІДАННЯ

Кипарис	95
Масандра.....	98
Хмара Оорта	110

Літературно-художнє видання

СЕРІЯ «Бібліотека “Крещатика”»

Заснована у 2023 році

Ігор ШЕСТКОВ

ВТОРГНЕННЯ

Макет обкладинки і верстка
Друкарський двір Олега Федорова
Формат 84х108 1/16. Зам. № 4347
Папір 90 офсет. Ум. друк. а. 8
Гарнітура «Cambria».
Підписано до друку 27.08.2025 р.

Видавець Федоров О. М.,
«Друкарський двір Олега Федорова»
Адреса: а/я 24, Київ-205, 04205, Україна,
e-mail: relaks-oleg@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 3668 від 14.01.2010 р.

Віддруковано в друкарні ТОВ «7БЦ»
Адреса: 07400, Київська обл., м. Бровари, б-р Незалежності, 2/148
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 5329 від 11.04.2017 р.

Igor ШЕСТКОВ (Igor Heinrich Schestkow) — письменник, колишній москвич, з 1990 року мешкає в Німеччині. Автор гротескних і сюрреалістичних оповідань, повістей та есеїв про мистецтво. Книга «Вторгнення» містить однойменну повість-антиутопію, написану в серпні та вересні 2014 року, і три невеличкі «кримські» оповідання. У повісті описується, як путінські війська вторгаються в Берлін. Головного героя, від імені якого ведеться розповідь, помучивши, депортують на батьківщину, де з ним відбуваються різні таємничі та жахливі події. Книга призначена для дорослого читача.

